โครงการหลวง :
การท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจพอเพียง บนยอดดอย 365 วัน

โครงการหลวง :
การท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจพอเพียง
บนยอดดอย 365 วัน

ที่ปรึกษา : อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรืองเดช วงศ์หล้า

ผู้เขียน : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชูสิทธิ์ ชูชาติ

ถ่ายภาพ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชูสิทธิ์ ชูชาติ

นายประสิทธิ์ ฉิมบุญมา

จัดรูปเล่ม : นางสาวมยุรี บุณยฤทธิ์

ISBN : 978-974-7739-81-9

พิมพ์ครั้งที่ 1 : มีนาคม 2553

จำนวนพิมพ์ : 1,000 เล่ม

จัดพิมพ์โดย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

202 ถนนช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50300

โทรศัพท์ 0-5388-5555 โทรสาร 0-5388-5556

ออกแบบ/พิมพ์ที่ : วนิดาการพิมพ์

14/2 หมู่ 5 ตำบลสันผีเสื้อ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50300

โทรศัพท์ 0-5311-0503-4 โทรสาร 0-5311-0504 ต่อ 15

คำปรารภ

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้เปิดสอนหลักสูตรสาขาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวตั้งแต่ พ.ศ. 2528 และในปี พ.ศ. 2550 ได้เปิดสอนหลักสูตรสาขาการท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อตอบสนองแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หลักสูตรดังกล่าวแล้วได้ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และทฤษฎีใหม่ (The New Theory) เป็นแกนกลางของหลักสูตรเพื่อตอบสนองการพัฒนาอย่างยั่งยืนในชุมชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้ใช้วิธีการวิจัย ศึกษาพันธกิจของโครงการหลวง และเห็นว่ามีประโยชน์ต่อทวยราษฎร์อย่างมหาศาล และควรส่งเสริมเผยแพร่ให้บุคคลผู้สนใจได้ศึกษาหาความรู้เพื่อการพัฒนาตนเองและประเทศชาติ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้ว จึงได้จัดทำหนังสือการท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจพอเพียงในเขตพื้นที่โครงการหลวงขึ้น เพื่อเผยแพร่พระราชกรณียกิจ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อปวงชนชาวไทยโดยใช้การท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจพอเพียงเป็นประทีปนำทางสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรืองเดช วงศ์หล้า
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

คำนำ

ผู้เขียนขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรืองเดช วงศ์หล้า อธิการบดี ตลอดจนผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ทุกท่าน เช่น อาจารย์ประคอง ฤกษ์วันเพ็ญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพินทร์ ศิริบุญมา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มนตรี ศิริจันทร์ชื่น และบุคคลอื่น ๆ ซึ่งไม่ได้กล่าวนาม คณะบุคคลดังกล่าวได้ไว้วางใจ และมอบหมายให้ผู้เขียนจัดทำหนังสือ โครงการหลวง : พระราชกรณียกิจนวมินทร์มหาราชาเพื่อปวงประชาราษฎร์ กับคู่มือท่องเที่ยวโครงการหลวงในมิติเศรษฐกิจพอเพียง

น้อง ๆ ผู้ร่วมงานในสาขาการโรงแรมและการท่องเที่ยว ประกอบด้วย อาจารย์วรพล วัฒนเหลืองอรุณ และอาจารย์ทุกท่าน ที่แบ่งรับภารกิจการสอนและงานอื่น ๆ ของผู้เขียนในขณะปฏิบัติงานต้องขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณ อาจารย์วินัย ไชยวงค์ญาติ อาจารย์ ดร.ณัฏฐพร จักรวิเชียร อาจารย์ประสิทธิ์ ฉิมบุญมา ที่มีส่วนร่วมในการเก็บข้อมูลภาคสนาม และถ่ายภาพ

ศิษย์เก่า น้อง ๆ มัคคุเทศก์ผู้ชำนาญพื้นที่ประกอบด้วยคุณวิสันต์ ศรีวิมาลา คุณปัญญา จันทสอน ได้ร่วมกันเดินทางเข้าสู่พื้นที่โครงการหลวงเพื่อเก็บข้อมูล คุณมยุรี บุณยฤทธิ์ คุณปรารถนา ปรารมภ์ และคุณศิริพร ริพล เป็นกำลังสำคัญในการจัดพิมพ์ฉบับร่าง

ขอขอบคุณอย่างยิ่ง สมาชิกในครอบครัวที่ให้กำลังใจจนทำงานได้สำเร็จ

เหตุผลที่เขียนเรื่องนี้ เพราะเกิดจากความจงรักภักดี มีความซาบซึ้งในพระราชกรณียกิจพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการช่วยเหลือปวงประชาราษฎร์การพัฒนาสังคม และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ นอกจากนี้ โครงการหลวงยังเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ให้คุณค่าทั้งด้านการศึกษาและการพักผ่อนหย่อนใจ ท่องเที่ยวได้ตลอดปี

ผู้เขียนหวังว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวในโครงการหลวงคงเป็นประโยชน์แก่ท่านในการให้แนวคิดเพื่อให้เกิดการปรับตัวตามโลกาภิวัตน์บนพื้นฐานภูมิสังคม และหลักการทรงงาน เพื่อบังเกิดผลแก่ชุมชนและประเทศชาติเป็นส่วนรวม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชูสิทธิ์ ชูชาติ
ผู้เขียน

สารบัญ

คำปรารภ

: *อธิการบดี ผศ.ดร.เรืองเดช วงศ์หล้า* *ก*

คำนำ

: *ผู้เขียน ผศ.ชูสิทธิ์ ชูชาติ* *ข*

การท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจพอเพียงในโครงการหลวง **1**

- สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง 11
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว 17
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแกน้อย 22
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยลึก 27
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ปูนหลวง 31
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหมอกจ๋าม 36
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงม่อนเงาะ 41
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่หลอด 44
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์ 49

- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยเสี้ยว 55
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเริง 58
- สถานีเกษตรหลวงปางดะ 63
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเรา 68
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แพะ 72
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สาใหม่ 76
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย 81
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะป๊อก 86
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งหลวง 93
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ 100
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง 104
- สถานีเกษตรหลวงอินทนนท์ 109
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยส้มป่อย 116
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนแปะ 120
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่โถ 125
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางอุ๋ง 129

- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ทาเหนือ 134
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก 137
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงป่าเมี่ยง 142
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำริน 145
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยโป่ง 148
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำขุ่น 152
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยแล้ง 157
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงผาตั้ง 162
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงสะโง๊ะ 167
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะเรียง 172
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ลาน้อย 176
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม 181
- ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปังค่า 188

การท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจพอเพียงใน

โครงการหลวง

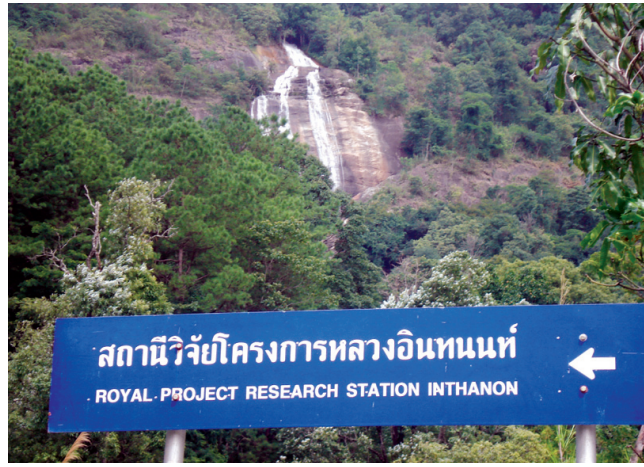

การท่องเที่ยว (Tourism)

การท่องเที่ยว คือ การเดินทางออกจากบ้านพักเป็นการชั่วคราวในระยะเวลาสั้น (24 ชั่วโมง - 90 วัน) เพื่อวัตถุประสงค์ในการพักผ่อนหย่อนใจ รักษาสุขภาพ เล่นกีฬา เยี่ยมญาติมิตร การศาสนา ประชุมสัมมนา การศึกษาในระยะเวลาสั้น ๆ (ประมาณไม่เกิน 2 เดือน) ฯลฯ

การท่องเที่ยวได้เกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการเกิดสังคมมนุษย์ ตั้งแต่เริ่มอารยธรรมตะวันตก เขตลุ่มแม่น้ำไทกริส (Tigris) ยูเฟรตีส (Euphrates) หรือประมาณ 4,000 ปี ล่วงมาแล้วถึงสมัยกรีก โรมัน และอารยธรรมตะวันออก คือ จีน และอินเดีย ในระยะเวลาใกล้เคียงกัน การท่องเที่ยวในสมัยดังกล่าวเป็นการท่องเที่ยวของขุนนาง มากกว่าราษฎร

การท่องเที่ยวในปัจจุบัน ตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา เป็นการท่องเที่ยวของมวลชนหรือชนทุกชั้นอย่างแท้จริง ทั้งนี้เพราะเสรีภาพด้านการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร การขนส่ง การบริการ ฯลฯ

การท่องเที่ยวแบบมวลชนก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสังคมวัฒนธรรม ปัญหาทางเศรษฐกิจ ดังนั้นในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 องค์การสหประชาชาติ จึงได้กำหนดหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน และการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การพัฒนาอย่างยั่งยืน ต้องเกิดความก้าวหน้าอย่างสมดุลและกลมกลืนระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ (Economic) สิ่งแวดล้อม (Environment) และสังคม (Social) การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องยึดหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นแม่บท

ในปัจจุบันได้มีการจัดรูปแบบการท่องเที่ยว ซึ่งนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนหลายรูปแบบ เช่น การท่องเที่ยวเชิงสังคม-วัฒนธรรม (Socio - Cultural Tourism) การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ (Health Tourism) การท่องเที่ยวทางทะเล (Marine Tourism) การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) ฯลฯ

การท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจพอเพียง
Tourism and Sufficiency Economy

การท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจพอเพียง เป็นรูปแบบการท่องเที่ยว ซึ่งนำไปสู่หลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้เป็นอย่างดี เช่นเดียวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนรูปแบบอื่น ๆ

การท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การท่องเที่ยวที่ยึดหลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนผสมผสานการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจพอเพียง กิจกรรมการท่องเที่ยวชนิดนี้เหมาะกับธุรกิจการท่องเที่ยวของสังคมชาวนา (Peasantry) ซึ่งประกอบการเกษตรแบบผสมผสาน จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในลักษณะของที่พักบนพื้นฐานการก่อสร้างโดยใช้วัสดุและวัฒนธรรมในท้องถิ่นผสมผสานกับเทคโนโลยีที่ทันสมัย ร้านอาหารและเครื่องดื่มสมุนไพรเพื่อสุขภาพ ร้านขายของที่ระลึก บริการด้านสุขภาพ การจัดนำเที่ยวและการบริการ ฯลฯ กิจกรรมที่จัดต้องสอดคล้องกับภูมิปัญญาชาวบ้าน (Local Wisdom) ที่ใช้เทคโนโลยี (Technology) เข้ามาช่วยเพื่อให้เกิดนวัตกรรม (Innovation) ที่ทำให้งานบริการเกิดความพึงพอใจแก่ผู้บริโภค และสอดคล้องกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ชูสิทธิ์ ชูชาติ และคณะ (2550) ได้วิจัยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเขตพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้สรุปรูปแบบของการท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจพอเพียง ไว้ดังนี้

“รูปแบบของการท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจพอเพียงมีอัตลักษณ์แตกต่างจากการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ เพราะการท่องเที่ยวดังกล่าว ถึงแม้ยึดหลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนแต่เน้นเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทฤษฎีใหม่ และพื้นที่ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมุ่งผลประโยชน์ตกอยู่กับชุมชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวได้รับความรู้นำไปปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตได้อย่างกลมกลืนในกระแสการเปลี่ยนแปลง”

การท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่โครงการหลวงควรให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาหาความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับพันธกิจ 6 ประการ ได้แก่

1. การพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี
   1.1 การพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีเกี่ยวกับพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์
   1.2 การพัฒนาและส่งเสริมอาชีพภาคการเกษตร และนอกภาคเกษตร
2. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
3. การฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. การพัฒนาและบำรุงรักษาปัจจัยพื้นฐาน เช่น ถนน ไฟฟ้า การชลประทาน ฯลฯ
5. การดำเนินงานการวิจัย และพัฒนาการสร้างรูปแบบกระบวนการเรียนรู้และองค์ความรู้จากความสำเร็จของโครงการหลวง และโครงการพระราชดำริให้แก่ประชาชน
6. ปรับปรุงระบบการบริหารจัดการ เช่น งานพัฒนาบุคลากร การจัดทำแผนชุมชน โครงการหมู่บ้านสะอาด เป็นต้น

นอกจากนี้ **การท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการหลวงต้องเน้น**

1. ความรู้จากการท่องเที่ยวเป็นปัจจัยหลัก ความเพลิดเพลินบันเทิงใจเป็นปัจจัยรอง

2. ชุมชนต้องได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวในเรื่องของที่พัก อาหาร เครื่องดื่ม การนำเที่ยว ของที่ระลึก และผลตอบแทนในลักษณะอื่น ๆ ต้องใช้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผน ดำเนินงานและประเมินผล

3. ต้องคำนึงถึงศักยภาพในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว จัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับพื้นที่ท่องเที่ยวเพื่อป้องกันการทำลายทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม

4. การท่องเที่ยวต้องมีส่วนช่วยให้การรื้อฟื้นอนุรักษ์วัฒนธรรม ภูมิปัญญาของท้องถิ่น และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การรื้อฟื้นดังกล่าวแล้วต้องส่งผลดีทั้งชุมชนในท้องถิ่นและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้

5. ต้องมีการอบรมชุมชนท้องถิ่น ให้เข้าใจหลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในมิติเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อจะได้นำไปวางแผนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้

6. ต้องมีการสร้างกฎ กติกา ข้อตกลง ในการท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการหลวงมิใช่ปล่อยตามเสรี เช่นพื้นที่ท่องเที่ยวทั่วไป

7. การดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวต้องยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง ชุมชนในท้องถิ่น ข้าราชการในพื้นที่และนักท่องเที่ยว คือ รู้จัก “ความพอเพียง” หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี “ไม่ก้าวล้ำเส้นสู่การท่องเที่ยวแบบมวลชน”

ถึงแม้ว่าพื้นที่ท่องเที่ยวในเขตโครงการหลวง ประกอบด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวที่น่าประทับใจ ได้ความรู้ และเหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจอย่างแท้จริง แต่การท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าวแล้ว การจัดการท่องเที่ยวควรยึดหลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในมิติเศรษฐกิจพอเพียง อาจใช้รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรหรือการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งทำให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม ทรัพยากรการท่องเที่ยวถูกกระทบน้อยที่สุด และเป็นการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้ในการพัฒนาชีวิตในแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มากกว่าการท่องเที่ยวแบบมวลชน (Mass Tourism)

ดังนั้น การท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการหลวงก็ควรใช้หลักการเดียวกันกับการท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ คือ ใช้หลักการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การศึกษาหาความรู้ควบคู่กับการพักผ่อนหย่อนใจ แต่ไม่ใช่การท่องเที่ยวแบบมวลชน ซึ่งมุ่งเงินตราและความต้องการของผู้บริโภคโดยไม่ตระหนักถึงศักยภาพในการรองรับ (Carrying Capacity) การท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการหลวงอาจมีจุดขาย และการบริการที่แตกต่างกันบ้างเพราะโครงการหลวงใช้เทคโนโลยีที่ก้าวหน้ากว่าและดำเนินงานครบวงจรตามหลักการจัดการและส่วนผสมของการตลาด

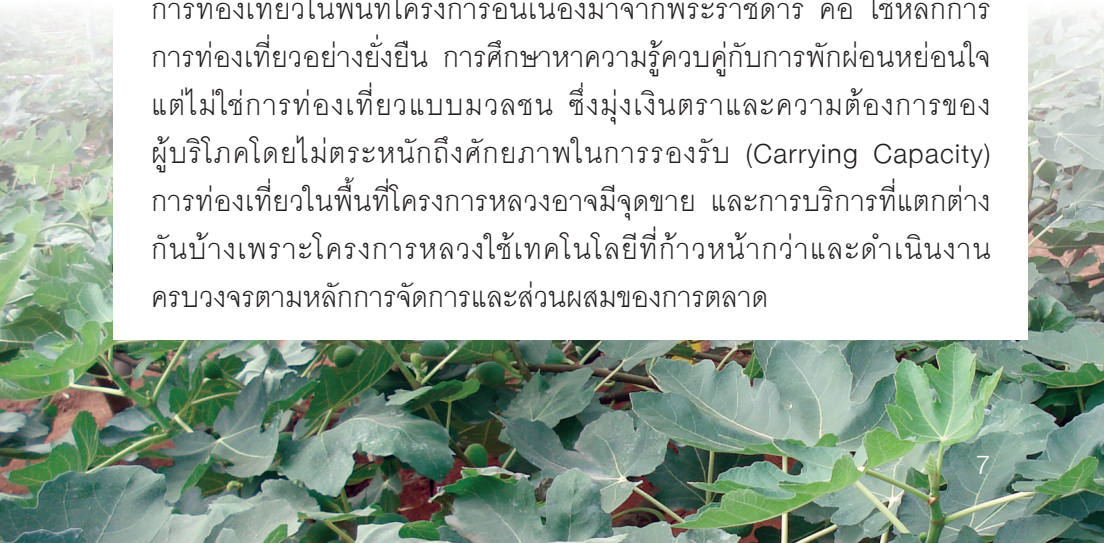

ในปัจจุบัน (พ.ศ. 2552)
โครงการหลวง มีทั้งสิ้น 38 ศูนย์

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงที่ดำเนินงานอยู่ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่

1. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแกน้อย (พ.ศ. 2523)
2. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว (พ.ศ. 2523)
3. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยลึก (พ.ศ. 2521)
4. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ (พ.ศ. 2521)
5. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางอุ๋ง (พ.ศ. 2522)
6. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์ (พ.ศ. 2522)
7. สถานีเกษตรหลวงแม่หลอด (พ.ศ. 2517)
8. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงม่อนเงาะ (พ.ศ. 2528)
9. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะป๊อก (พ.ศ. 2535)
10. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แพะ (พ.ศ. 2544)
11. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สาใหม่ (พ.ศ. 2525)
12. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย (พ.ศ. 2527)
13. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง (พ.ศ. 2525)
14. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหมอกจ๋าม (พ.ศ. 2526)
15. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก (พ.ศ. 2524)
16. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนแปะ (พ.ศ. 2526)
17. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยส้มป่อย (พ.ศ. 2543)
18. สถานีเกษตรหลวงอินทนนท์ (พ.ศ. 2522)
19. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงป่าเมี่ยง (พ.ศ. 2524)
20. สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง (พ.ศ. 2512)
21. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ปูนหลวง (พ.ศ. 2543)
22. สถานีเกษตรหลวงปางดะ (พ.ศ. 2522)

23. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ทาเหนือ (พ.ศ. 2521)
24. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งหลวง (พ.ศ. 2522)
25. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเริง (พ.ศ. 2521)
26. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยเสี้ยว (พ.ศ. 2524)
27. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเรา (พ.ศ. 2520)
28. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่โถ (พ.ศ. 2539)

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงที่ดำเนินงานอยู่ในพื้นที่จังหวัดลำพูน

1. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม (พ.ศ. 2521)

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงที่ดำเนินงานอยู่ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย

1. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงสะโง๊ะ (พ.ศ. 2521)
2. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยแล้ง (พ.ศ. 2542)
3. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงผาตั้ง (พ.ศ. 2550)
4. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยโป่ง (พ.ศ. 2525)
5. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำริน (พ.ศ. 2525)
6. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำขุ่น (พ.ศ. 2526)

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงที่ดำเนินงานอยู่ในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ลาน้อย (พ.ศ. 2523)
2. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะเรียง (พ.ศ. 2536)

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงที่ดำเนินงานอยู่ในพื้นที่จังหวัดพะเยา

1. ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปังค่า (พ.ศ. 2530)

สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง

ที่ตั้ง : หมู่ที่ 5 ถนนแม่งอน - อ่างขาง ตำบลแม่งอน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ 50320 โทรศัพท์ (053) 450107 - 9

ภูมิสังคม

สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง เป็นสถานีวิจัยพืชผักผลไม้เมืองหนาวแห่งแรกของมูลนิธิโครงการหลวง ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2512 ครอบคลุมพื้นที่ 32.49 ตารางกิโลเมตร ความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางตั้งแต่ 1,200 - 1,900 เมตร สถานีฯ ตั้งอยู่ในพื้นที่ความสูง 1,400 เมตร อากาศค่อนข้างหนาวเย็นตลอดปี อุณหภูมิเฉลี่ย 17.7 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด 32 องศาเซลเซียส และต่ำสุด - 3 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝน 2,075 มิลลิเมตรต่อปี

กลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วย ไทยใหญ่ จีนฮ่อ ปะหล่อง ลาหู่ (มูเซอ) อาศัยในเขตกลุ่มบ้านหลวง บ้านคุ้ม บ้านปางม้า บ้านขอบด้ง บ้านป่าคา และบ้านนอแล

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง เป็นสถานีหลักในการวิจัยพืชเมืองหนาวของโครงการหลวง เช่น สาลี่ พีช พลับ พลัม กีวีฟรุต ราสป์เบอรี่ สตรอเบอรี่ ฯลฯ ปลูกไม้ผลเมืองหนาวในพื้นที่ 190.70 ไร่ ไม้ผลขนาดเล็ก 3.3 ไร่ ไม้ดอกไม้ประดับมากกว่า 50 ชนิด เช่น บีโกเนีย อาซาเลีย บาตอน รูจ ฟอนทาน่า วิรันกา วอเรน ฯลฯ รวมพื้นที่เพาะปลูกไม้ดอกไม้ประดับ 36.5 ไร่ สน และบอนไซ พื้นที่ปลูก 12 ไร่ ตัวอย่างชนิดของสน เช่น สนจูนีเปอร์ ซาเจนติอาย จูนีเปอร์โปคัมเบน ซามาราจ ซันคิดส์ เรนโกลส์

ภายในพื้นที่สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง หลากหลายด้วยความงดงามด้วยการจัดสวนนานาพันธุ์ หลากสีของไม้ดอกไม้ประดับกลมกลืนกับธรรมชาติ และอากาศหนาวเย็น เช่น สวนแปดสิบ สวนคำดอย สวนหอม สวนกุหลาบอังกฤษ สวนบอนไซ

การจัดสวนที่สวยงามด้วยพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับ การจัดแปลงสาธิตเพื่อการวิจัยพืชพันธุ์เมืองหนาว ซึ่งจัดได้กลมกลืนกับระบบนิเวศ จึงทำให้สถานีเกษตรหลวงอ่างขางเป็นทั้งแหล่งท่องเที่ยว และแหล่งการเรียนรู้อย่างดีเยี่ยม

หมู่บ้านรอบ ๆ สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง ซึ่งติดกับชายแดนของพม่า หลากหลายด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น ปะหล่อง ลาหู่ จีนฮ่อ ไทยใหญ่ ซึ่งยังคงรักษาชีวิตวัฒนธรรมของตนเองไว้ได้ดีกว่าหมู่บ้านอื่น ๆ ในเขตภาคเหนือหลายหมู่บ้าน ดังนั้นเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจการเที่ยวชมในพื้นที่สถานีเกษตรหลวงอ่างขางแล้ว ควรเดินทางไปทัศนศึกษาหมู่บ้านขอบด้ง บ้านนอแล บ้านหลวง บ้านปางม้า บ้านป่าคง และบ้านคุ้ม เพื่อศึกษาความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งยังคงรักษาวัฒนธรรมเดิมไว้

สิ่งอำนวยความสะดวก

สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง มีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างดีเยี่ยมเทียบเท่าสถานีเกษตรหลวงอินทนนท์ หรือมีมากกว่าถ้านำบริการเรื่องที่พักร้านอาหารของเอกชนในหมู่บ้านรอบ ๆ สถานีฯ มาเกี่ยวข้อง เพราะสถานที่แห่งนี้มีรีสอร์ทของเอกชนและโรงแรมมาตรฐานโลกระดับ 5 ดาว ภายในสถานีฯ มีบ้านรับรอง ลานกางเต็นท์ ร้านอาหาร และเครื่องดื่ม ร้านขายของที่ระลึก ศูนย์บริการการท่องเที่ยว ฯลฯ

การเดินทาง

จากสี่แยกข่วงสิงห์เมืองเชียงใหม่ (ถนนหมายเลข 11) เลี้ยวเข้าสู่ถนนเชียงใหม่ - ฝาง (หมายเลข 107) ประมาณหลักกิโลเมตรที่ 79 (สามแยกเมืองงาย เลี้ยวซ้ายเข้าสู่ถนนทางหลวงหมายเลข 1178 ถึงสามแยกโรงเรียนรินหลวง (กิโลเมตรที่ 31) เลี้ยวขวาไปตามถนน 1340 ถนนผ่านป่า และเนินเขา ถึงสามแยกบ้านแม่งอนน้อย บรรจบกับถนนหมายเลข 1249 (แยกจากถนนหมายเลข 107 ที่อำเภอไชยปราการ) ตรงขึ้นไปทางทิศเหนือตามถนนหมายเลข 1249 ถึงเป้าหมาย คือ สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง ระยะทางจากสามแยกรินหลวง (กิโลเมตรที่ 31) ถึงสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง 48 กิโลเมตร การเดินทางโดยรถยนต์จากเชียงใหม่ถึงดอยอ่างขางระยะทาง 159 กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ 2.30 - 3 ชั่วโมง เพราะเส้นทางขึ้นลงผ่านทิวเขาถนนธงชัยและทิวเขาแดนลาว

แผนที่การเดินทางไป สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว

ที่ตั้ง : บ้านใหม่สามัคคี (คะฉิ่น) หมู่ที่ 14 ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ โทรศัพท์ (053) 497068, (086) 1852718

ภูมิสังคม

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว ได้ก่อตั้งมาตั้งแต่ พ.ศ. 2523 พื้นที่ปฏิบัติงานของศูนย์ฯ รวม 32.8 ตารางกิโลเมตร ระดับความสูงตั้งแต่ 650 - 800 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง ระดับความสูงดังกล่าวแล้ว จึงเหมาะสำหรับปลูกผลไม้เมืองร้อน

กลุ่มชาติพันธุ์

ในด้านกลุ่มชาติพันธุ์ค่อนข้างหลากหลาย ประกอบด้วย ลาหู่ กะเหรี่ยง ลัวะ และคะฉิ่น กลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติภายใต้ความช่วยเหลือของราชการ และโครงการหลวงในเขตหมู่บ้านใหม่สามัคคี บ้านหนองเขียว และบ้านหนองวัวแดง

กลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวแล้ว ถึงแม้ได้รับการช่วยเหลือจากโครงการหลวง แต่ศักยภาพในการตอบรับแตกต่างกันออกไป ลัวะปรับตัวได้ดีที่สุด รองลงมา คือ คะฉิ่น แต่บางกลุ่มชาติพันธุ์ก็ยังคงยึดวิถีชีวิตในการผลิตของตนเอง

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว เป็นแหล่งการเรียนรู้ในการปลูกผลไม้ เช่น มะม่วงสีม่วง (ปาล์มเมอร์) มะม่วงนวลคำ (นามพระราชทาน) หรือเออหวิน มะม่วงแก้ว พันธุ์แก้วขวัญ อะโวกาโด พลับ เสาวรส และไม้ผลอื่น ๆ รวม 13 ชนิด พืชไร่ 8 ชนิด พืชผัก 5 ชนิด และไม้ดอก ไม้ประดับ

ความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ถึง 5 กลุ่ม เฉพาะกลุ่มคะฉิ่นมีเพียงแห่งเดียว และยังมีศูนย์วัฒนธรรมคะฉิ่นด้วย เทศกาลต่าง ๆ ตามเดือนจันทรคติ กลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ มีการเฉลิมฉลองและจัดพิธีกรรมน่าประทับใจอย่างยิ่ง

ดังนั้น ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว จึงเป็นอัตลักษณ์ในการส่งเสริมปลูกผลไม้ และความหลากหลายทางวัฒนธรรมและศูนย์ส่งเสริมการอนุรักษ์ระบบนิเวศป่า

สิ่งอำนวยความสะดวก

สิ่งอำนวยความสะดวก ประกอบด้วย บ้านรับรอง 2 หลัง ลานกางเต็นท์ ไฟฟ้า ประปา ศูนย์ข้อมูล และมัคคุเทศก์ชนเผ่า

การเดินทาง

จากสี่แยกข่วงสิงห์เมืองเชียงใหม่ (ถนนหมายเลข 11) เลี้ยวเข้าสู่ถนนเชียงใหม่ - ฝาง (หมายเลข 107) ประมาณหลักกิโลเมตรที่ 79 (สามแยกเมืองงาย เลี้ยวเข้าสู่ทางหลวงหมายเลข 1178 ถึงสามแยกโรงเรียนรินหลวง (กิโลเมตร 31) เลี้ยวขวาไปตามถนน 1340 (ถนนไปสถานีเกษตรหลวงอ่างขาง) แล้วเลี้ยวซ้ายเข้าถนนสู่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว ระยะทางประมาณ 1 กิโลเมตร การเดินทางจากเชียงใหม่ถึงศูนย์ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองเขียว

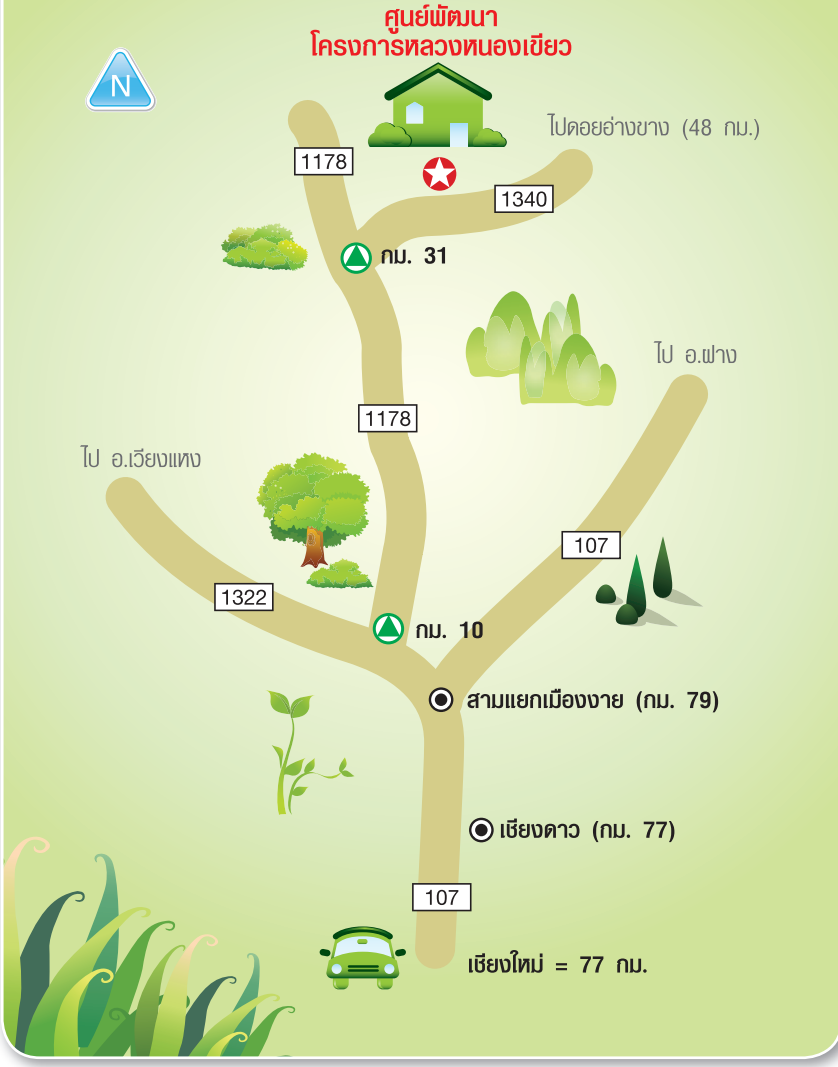

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแกน้อย

ที่ตั้ง : บ้านแกน้อย ตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ 50170
โทรศัพท์ (053) 229521, (081) 9509136

ภูมิสังคม

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแกน้อย ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2523 มีพื้นที่ตามพันธกิจ 13 กลุ่มบ้าน ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์จีนฮ่อ 7 กลุ่มบ้าน ลาหู่แดง 5 กลุ่มบ้าน อีก 1 กลุ่มบ้าน ผสมผสานระหว่าง ลาหู่แดง และลาหู่ดำ กลุ่มบ้านจีนฮ่อพัฒนาเข้าสู่ระบบการผลิตเพื่อขายดีกว่ากลุ่มบ้านลาหู่ แต่ชุมชนทั้งสองกลุ่มชาติพันธุ์ก็ยังคงจัดอยู่ในระบบการผลิต 2 ระบบ คือ การผลิตเพื่อยังชีพ กับระบบการผลิตเพื่อขาย ผลผลิตการเกษตรขายให้กับโครงการหลวงมากกว่าพ่อค้าคนกลาง จีนฮ่อปรับชีวิตเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจเพื่อขายและวัฒนธรรมใหม่มากกว่าลาหู่

กลุ่มบ้านศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแกน้อย อยู่ในเขตเทือกเขาแดนลาว ระดับความสูงตั้งแต่ 1,000 - 1,300 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง ถนนลาดยางผ่านภูเขาสูง เพิ่งเข้าถึงหมู่บ้านเมื่อ พ.ศ. 2548 ระยะทางห่างจากอำเภอเชียงดาว 69 กิโลเมตร

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

การเดินทางสู่บ้านแกน้อย ผ่านภูมิประเทศซึ่งประกอบด้วยป่าไม้ ภูเขา ไร่ข้าวโพด ไร่หมุนเวียน ไร่ถั่วลิสง การเลี้ยงวัวแบบปล่อยในป่า ฯลฯ อากาศซึ่งค่อนข้างเย็นสบายตลอดปี อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุดไม่เกิน 26 องศาเซลเซียส

ในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ ลาหู่ดำ ลาหู่แดง จีนฮ่อ ยังคงรักษาประเพณีดั้งเดิมไว้ ตั้งแต่การปลูกสร้างบ้านเรือน การแต่งกาย และชีวิตวัฒนธรรม

การใช้พาหนะม้าต่าง ประวัติการสงครามระหว่างกองทัพของรัฐบาลไทยกับกองโจรจีนคอมมิวนิสต์ยังเป็นเรื่องเล่าขานในหมู่ผู้สูงอายุของคนจีนบ้านไชยา เพราะบางคนเคยจับอาวุธต่อสู้กับผู้ก่อการร้ายที่อำเภอเทิง อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย

ศูนย์ฯ มีบ้านพักรับรอง พักได้ 20 คน และบ้านพักของกรมส่งเสริมการเกษตร ที่สูงพักได้ 10 คน สามารถจัดอาหารบริการได้แต่ต้องจองล่วงหน้า

พิธีกรรมในรอบ 12 เดือน ทางจันทรคติของกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น ประเพณีกินวอ (เขาะจะเว) การเต้นจะคึ ยังเป็นสิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวอย่างยิ่งสำหรับนักท่องเที่ยวผู้ชื่นชอบประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม

ผลิตผลเฉพาะด้านการเกษตร ประกอบด้วย ไม้ผล 12 ชนิด ผัก 10 ชนิด ไม้ดอก ไม้ตัดใบ พืชไร่ พืชสมุนไพร และปศุสัตว์

การเดินทาง

จากสี่แยกข่วงสิงห์เมืองเชียงใหม่ (ถนนหมายเลข 11) เลี้ยวเข้าสู่ถนนเชียงใหม่ - ฝาง (หมายเลข 107) ประมาณหลักกิโลเมตรที่ 79 (สามแยกเมืองงาย เลี้ยวเข้าสู่ทางหลวงหมายเลข 1178 ผ่านสามแยกอำเภอเวียงแหง (กิโลเมตรที่ 31) ตรงไปตามถนนหมายเลขเดิม คือ 1178 (ถ้าเลี้ยวขวาไปยังสถานีวิจัยเกษตรหลวงอ่างขาง ระยะทาง 48 กิโลเมตร) ถึงกิโลเมตรที่ 66 เลี้ยวซ้ายเข้าสู่ถนนกรมทางหลวงชนบท ประมาณ 4 กิโลเมตร ถึงศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแกน้อย รวมระยะทางจากสี่แยกข่วงสิงห์เมืองเชียงใหม่ถึงศูนย์ฯ เท่ากับ 155 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางโดยรถยนต์ ประมาณ 3 ชั่วโมง

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแกน้อย

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยลึก

ที่ตั้ง : บ้านห้วยลึก ตำบลปิงโค้ง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ 50170

โทรศัพท์ (053) 294564, (081) 9613174

ภูมิสังคม

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยลึก ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2522 พื้นที่เดิมในอดีตที่เป็นป่าเบญจพรรณอุดมสมบูรณ์ด้วยไม้นานาชนิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม้สัก ต่อมาถูกราษฎรบุกรุกเพื่อจัดหาพื้นที่ทำกิน จนกระทั่งป่าเสื่อมโทรม ในปี พ.ศ. 2522 ชาวเขาเผ่าม้งซึ่งได้อพยพจากบ้านบ่อเหล็ก อำเภอจอมทอง มาทำกินอยู่ในเขตป่าห้วยลึก ได้ขอพระราชทานที่ดินทำกิน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงมีรับสั่งให้ หม่อมเจ้าภีศเดช รัชนี จัดการให้ความช่วยเหลือ จนก่อกำเนิดเป็นศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยลึก

ภูมิประเทศเป็นที่ราบสลับกับเนินเขา มีระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 500 - 900 เมตร พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ 600 เมตร อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 20 - 28 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด 38 องศาเซลเซียส และต่ำสุด 7 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยตลอดทั้งปี 1,770.90 มิลลิเมตรต่อปี

ประชาชนในเขตบ้านห้วยลึก เป็นม้ง ในเขตบ้านใหม่ เป็นคนไทย และมีกะเหรี่ยงเล็กน้อย

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

พื้นที่ในเขตสำนักงานของศูนย์พัฒนาฯ ร่มรื่นด้วยพันธุ์ไม้ มีลำห้วย และอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ ภายในบริเวณสำนักงานมีแปลงสาธิตและวิจัยพืชผักเมืองหนาว การเพาะกล้าแบบประหยัด การปลูกพืชสมุนไพร การปลูกผักเมืองหนาว แปลงไม้ดอก แปลงไม้ผล พืชผักที่สำคัญ ได้แก่ ผักกาดหอมห่อ ผักกาดหวาน ผักกาดหอมใบแดง แตงกวาญี่ปุ่น มะเขือเทศเชอรี่ มะเขือเทศดอยคำ มะเขือม่วงก้านเขียว มะเขือม่วงก้านดำ และสาธิตการต่อยอดมะเขือ

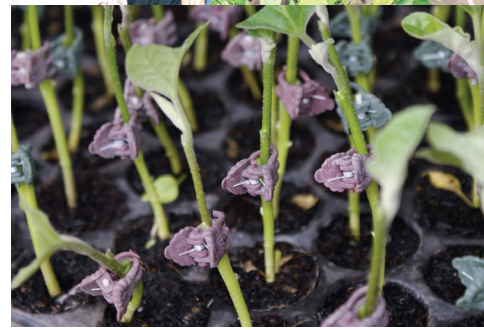

ไม้ดอก ได้แก่ เบญจมาศ กุหลาบหิน กล้วยไม้ การผลิตไม้กระถางประดับ

พืชสมุนไพร ได้แก่ มิ้นท์ เลมอนบาล์ม โรสแมรี่ สวิทเบซิล อิตาเลี่ยนพาร์สเลย์

แหล่งท่องเที่ยว นอกเขตสำนักงานประกอบด้วยหมู่บ้านม้งห้วยลึก ซึ่งอยู่ติดกับเขตสำนักงาน และถนนหมายเลข 107 แต่ยังคงรักษาวิถีชีวิตดั้งเดิมไว้ได้ ทั้งบ้านเรือน การแต่งกาย และประเพณี

ห่างจากศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยลึก ประมาณ 900 เมตร มีถ้ำงามภายในถ้ำ มีหินงอก หินย้อย หินกากเพชร และทำนบหินปูน

สิ่งอำนวยความสะดวก

ศูนย์ฯ จัดบ้านพักรับรองไว้ริมอ่างเก็บน้ำ มีลานกางเต็นท์ ร้านอาหาร และเครื่องดื่มริมอ่างเก็บน้ำไว้บริการแก่นักท่องเที่ยว

การเดินทาง

จากสี่แยกข่วงสิงห์เมืองเชียงใหม่ (ถนนหมายเลข 11) ใช้เส้นทางหมายเลข 107 ถนนเชียงใหม่ - ฝาง ถึงหลักกิโลเมตรที่ 95 มองเห็นอ่างเก็บน้ำเลี้ยวขวาเข้าไปประมาณ 500 เมตร ถึงสำนักงานศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยลึก ใช้เวลาเดินทางโดยรถยนต์จากตัวเมืองเชียงใหม่ประมาณ 1 - 1.30 ชั่วโมง

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยลึก

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ปูนหลวง

ที่ตั้ง : บ้านขุนแจ่ หมู่ที่ 8 ตำบลแม่แวน อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่
โทรศัพท์ (053) 263391, (081) 9526578

ภูมิสังคม

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ปูนหลวง ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2523 ภายหลังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จเยี่ยมราษฎรบ้านแม่ปูนหลวง ในปี พ.ศ. 2521 และ พ.ศ. 2522

ลักษณะภูมิประเทศ เป็นพื้นที่สูงประกอบด้วยป่าไม้ และภูเขา ระดับพื้นที่อยู่ระหว่าง 800 - 1,564 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง มีที่ราบระหว่างหุบเขาแคบ ๆ ลาดเทตามลุ่มแม่น้ำงัด และแม่น้ำลาว

อุณหภูมิต่ำสุด 8 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด 36 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,143 มิลลิเมตรต่อปี

กลุ่มชาติพันธุ์ ประกอบด้วย ลีซอ ลาหู่แดง อาข่า และจีนยูนนาน

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ปูนหลวง รับผิดชอบพื้นที่ 11 กลุ่มบ้าน

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ภายในเขตพื้นที่ปฏิบัติงานของศูนย์ฯ ประกอบด้วยงานทดสอบสาธิตการปลูกพืชเมืองหนาว เช่น ปวยเหล็ง แรดิช เซเลอรี่ และเฟนเนล งานทดสอบสาธิตไม้ผล ได้แก่ พลับ พีช การปลูกผักอินทรีย์ แปลงปลูกชาชาวจีนยูนนาน ชาหยานจือ อู่หลง ชาเบอร์ 12

ในเขตกลุ่มบ้านซึ่งรับผิดชอบมีการปลูกพืชผักเมืองหนาวหลายชนิด เช่น ปวยเหล็ง เบบี้ปวยเหล็ง กะหล่ำปลีแดง พาร์สเลย์ บร็อคโคลี่ บีทรูท หอมญี่ปุ่น และกระเทียมต้น ไม้ผลเมืองหนาวได้แก่ พีช พลัม พลับ บ๊วย เป็นต้น

บ้านขุนแจ๋ ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่สูง และมีหน้าผาเป็นจุดชมวิว สามารถมองเห็นที่ราบเมืองพร้าว และดอยหลวงเชียงดาว ในฤดูหนาวเกิดทะเลหมอกอยู่เบื้องล่างหน้าผา

พื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ฯ

ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งยังคงรักษาชีวิตวัฒนธรรม และศิลปวัฒนธรรม (วัตถุ) แบบเดิมของตนเองไว้ ตั้งแต่ ที่อยู่อาศัย อาหารการกิน การแต่งกาย การประกอบอาชีพ และประเพณีต่าง ๆ ดังนั้น ในเทศกาลตามเดือนจันทรคติ จึงมีประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ ลาหู่ ลีซอ อาข่า และจีนยูนนาน หลากหลายแตกต่างกันไป เช่น เทศกาลกินวอ (เทศกาลขึ้นปีใหม่) เป็นต้น

สิ่งอำนวยความสะดวก

มีบ้านพักบริการนักท่องเที่ยว สถานที่กางเต็นท์ บริการด้านอาหาร นอกจากนี้ใกล้กับบริเวณสำนักงานของศูนย์ฯ ยังมีโรงเรียนบ้านขุนแจ๋ สามารถกางเต็นท์ในสนามหญ้า และเป็นจุดชมวิวได้เป็นอย่างดี เพราะมีลักษณะเป็นหน้าผาสูงชัน

การเดินทาง

เริ่มต้นจากถนนหมายเลข 1001 (เชียงใหม่ - พร้าว) ถึงอำเภอพร้าว (ประมาณ 92 กิโลเมตร) แล้วเลี้ยวขวาเข้าสู่ถนนหมายเลข 1150 (พร้าว - เวียงป่าเป้า) อีก 22 กิโลเมตร ถึงศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ปูนหลวง การเดินทางโดยรถยนต์ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ปูนหลวง

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหมอกจ๋าม

ที่ตั้ง : บ้านห้วยศาลา หมู่ที่ 15 ตำบลท่าตอน อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่ 50180 โทร. (053) 939173, (081) 9612677

ภูมิสังคม

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหมอกจ๋าม จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2526 พื้นที่อยู่ในเขตลุ่มน้ำกก ระดับความสูง 430 - 700 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลางในเขตเทือกเขาแดนลาว มีกลุ่มบ้านทั้งหมด 16 กลุ่มบ้าน ประชากรค่อนข้างหลากหลาย ประกอบด้วย ไทยใหญ่ ไทยลื้อ ไทยแซ่ม อาข่า ลาหู่ เย้า ลีซอ กะเหรี่ยง จีนยูนนาน และคนเมือง ประชาชนเหล่านี้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานไม่น้อยกว่า 30 ปี เช่น ไทยแซ่ม อพยพมาจากบ้านท่าตอน บ้านทรายมูล เมื่อประมาณ 30 ปีมาแล้ว ปัจจุบันมีทั้งหมด 79 ครัวเรือน ไทยลื้อก็เช่นเดียวกันอพยพมาจากสิบสองปันนาเมื่อประมาณ 20 ปีมาแล้ว

กลุ่มประชาชนดังกล่าวแล้ว บางครอบครัวประกอบอาชีพอิสระ บางครอบครัวพึ่งโครงการหลวง พืชเศรษฐกิจของชาวบ้านคือ ข้าวโพด และพริกแห้ง

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ภายในแปลงสาธิตและพื้นที่สำนักงานโครงการหลวง มีแปลงส่งเสริมการปลูกผัก 14 ชนิด เช่น ฟักทองญี่ปุ่น แตงกวาญี่ปุ่น ผักกาดฮ่องเต้ มะระขาว มะเขือม่วงก้านดำ มะเขือม่วงก้านเขียว เห็ดหอม พริกแม็กซิกัน ฟักประดับ งานส่งเสริมไม้ผล ได้แก่ มะม่วงสายพันธุ์ดีจากต่างประเทศ เช่น ปาล์มเมอร์ อาร์ทูอีทู เออร์วิ่น นวลคำ และเสาวรส นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมการปลูกพืชไร่และการเลี้ยงสัตว์

งานนอกภาคเกษตร ได้แก่ การทอผ้า การปักผ้า ซึ่งมีลวดลายแตกต่างกันแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์

บ้านใหม่หมอกจ๋าม เป็นชุมชนชาวไทยใหญ่ มีการทอผ้า การเจียระไนพลอย สินค้าของที่ระลึก พิพิธภัณฑ์เข้าครูหมอไต วัดใหญ่หมอกจ๋าม ซึ่งมีศิลปะเป็นแบบไทยใหญ่ผสมพม่า

หมู่บ้านไทยแซ่ม (บ้านแซ่ม) เป็นหมู่บ้านที่มีภาษาพูด การแต่งกายและประเพณีแตกต่างจากไทยลื้อและไทยใหญ่ ชาวบ้านยังคงทอผ้าแต่งกายชุดพื้นเมือง มีภาษาพูดเป็นของตนเอง เช่น คำว่า เนือน (พ่อ) มะ (แม่) กว๋านเมะ (ลูกชาย) กว๋านขุน (ลูกหญิง) ซ่าม (กินข้าว)

ชาวบ้านไทยแซ่ม ปลูกพืชเศรษฐกิจอย่างหนึ่ง คือ พริกขี้หนู แล้วจำหน่ายเป็นพริกแห้ง โดยตากแห้งไว้บนหลังคาบ้านทั้งกลางวันและกลางคืนจนพริกแห้ง

บริเวณบ้านท่าตอน ซึ่งห่างจากศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหมอกจ๋าม ประมาณ 13 กิโลเมตร (ถนนหมายเลข 1089) มีรีสอร์ท เกสท์เฮาท์ ร้านอาหาร ริมแม่น้ำกก และมีเรือหางยาว บริการรับส่งนักท่องเที่ยวจากบ้านท่าตอนสู่จังหวัดเชียงรายทุกวัน ในอดีตเคยมีแพไม้ไผ่ ล่องจากท่าตอนสู่เชียงราย 3 วัน 2 คืน ผ่านบ้านกลุ่มชาติพันธุ์แก่งในแม่น้ำกก และระบบนิเวศป่าสองฝั่งแม่น้ำ

สิ่งอำนวยความสะดวก

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหมอกจ๋าม มีบ้านพักรับรอง ลานกางเต็นท์ไว้ต้อนรับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้บ้านท่าตอนยังมีเกสท์เฮ้าท์ โรงแรม และรีสอร์ทริมแม่น้ำกก

การเดินทาง

จากสี่แยกข่วงสิงห์เมืองเชียงใหม่ (ถนนหมายเลข 11) ใช้เส้นทางหมายเลข 107 ถนนเชียงใหม่ - ฝาง ระยะทาง 153 กิโลเมตร แล้วเข้าสู่ทางหลวงหมายเลข 1089 ผ่านอำเภอแม่อาย ลำน้ำกกบ้านท่าตอน ผ่านหลักกิโลเมตรที่ 36 ไปอีก 830 เมตร ถึงทางแยกซ้ายมือเข้าสู่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหมอกจ๋าม รวมระยะทางจากตัวเมืองเชียงใหม่ ประมาณ 184 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางโดยรถยนต์ประมาณ 2.45 ชั่วโมง

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหมอกจ๋าม

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงม่อนเงาะ

ที่ตั้ง : บ้านม่อนเงาะ หมู่ที่ 5 ตำบลเมืองก๋าย อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ 50150 โทรศัพท์ (053) 228115, (081) 7839278

ภูมิสังคม

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงม่อนเงาะ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2528 ลักษณะภูมิประเทศ เป็นเขตภูเขาและป่าไม้ ทั้งชนิดผลัดใบ และไม่ผลัดใบ ความสูงของพื้นที่ตั้งแต่ 500 - 1,250 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง มีลำน้ำที่สำคัญไหลผ่าน ได้แก่ แม่น้ำแตง ลำน้ำก๋าย และลำห้วยเล็ก ๆ อื่น ๆ ราษฎรอยู่ในความรับผิดชอบของศูนย์ฯ จำนวน 18 กลุ่มบ้าน ประกอบด้วยคนเมืองและม้ง เป็นส่วนใหญ่

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญของศูนย์ฯ คือ แปลงปลูกพืชเมืองหนาว ไม้ผลที่สำคัญ ได้แก่ พลับ พลัม สาลี่ อะโวกาโด ลิ้นจี่ เสาวรส และส้มโอ ผักที่สำคัญ ได้แก่ ฟักทองญี่ปุ่น ฟักทองสีส้ม ฟักทองสีขาว กระเทียมต้นหอมญี่ปุ่น นอกจากนี้ยังมีสวนซา และกาแฟ

ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ฯ ได้แก่ จุดชมวิวม่อนเงาะ บ้านม้ง สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ประมาณ 1,300 เมตร สามารถชมทะเลหมอกได้ในฤดูหนาว และมองเห็นทิวทัศน์ได้กว้างไกล

การล่องแพในแม่น้ำแตง สามารถล่องได้ทุกฤดูกาล (ยกเว้นฤดูฝนน้ำหลาก) มีทั้งแพไม้ไผ่และแพยาง

จุดเริ่มต้นของการล่องแพมีหลายจุด

1. เริ่มจากบ้านกะเหรี่ยงป่าข้าวหลาม ผ่านบ้านลาหู่โป่งแง่น ถึงบ้านสบก๋าย ใช้แพไม้ไผ่ล่องผ่านเกาะแก่ง ประมาณ 4 ชั่วโมง

2. เริ่มต้นจากโป่งแง่น ถึงบ้านสบก๋าย ใช้แพไม้ไผ่ล่องผ่านเกาะแก่ง ประมาณ 2 ชั่วโมง

3. เริ่มต้นจากบ้านสบก๋าย ใช้แพยาง ล่องผ่านเกาะแก่ง ถึงบ้านเมืองกึ๊ด ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง

นอกจากมีการล่องแพไม้ไผ่ แพยาง แล้ว ยังมีกิจกรรมท่องเที่ยวในการเดินป่า และขี่ช้างไปยังหมู่บ้านกลุ่มชาติพันธุ์ใกล้เคียง เช่น บ้านอาข่า ลีซอ ลาหู่ กะเหรี่ยง และม้ง

สิ่งอำนวยความสะดวก

ศูนย์ฯ มีบริการบ้านพักแบบโฮมสเตย์ สถานที่กางเต็นท์ และในเขตบ้านสบก๋าย มีบ้านพัก ร้านอาหารไว้บริการนักท่องเที่ยว

การเดินทาง

เริ่มต้นจากตัวเมืองเชียงใหม่ ไปทางทิศเหนือตามถนนเชียงใหม่ - ฝาง (หมายเลข 107) ประมาณ 36 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวซ้ายไปตามถนนแม่มาลัย - ปาย (หมายเลข 1095) ประมาณ 12 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวขวาเข้าสู่ถนน (ระหว่างกิโลเมตร 12 กับ 13) เพื่อไปสู่บ้านม่อนเงาะ ถนนเป็นดินลูกรังสลับลาดยาง ประมาณ 13 กิโลเมตร ถึงศูนย์พัฒนาโครงการหลวงม่อนเงาะ ประมาณ 66 กิโลเมตร เดินทางจากเชียงใหม่โดยรถยนต์ใช้เวลาประมาณ 1.30 ชั่วโมง

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงม่อนเงาะ

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่หลอด

ที่ตั้ง : บ้านแม่หลอดเหนือ หมู่ที่ 10 ตำบลสบเปิง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โทรศัพท์ (053) 318303, (081) 9610014

ภูมิสังคม

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่หลอด ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2517

เพื่อพัฒนากาแฟอราบิก้าบนพื้นที่สูงในภาคเหนือ ระบบนิเวศป่าในอดีตค่อนข้างสมบูรณ์ ปัจจุบันยังคงมีความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศป่าเบญจพรรณ และป่าสน ลักษณะภูมิประเทศเป็นเนินเขา มีความสูงตั้งแต่ 680 - 1,000 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง ลำน้ำแม่ริมไหลผ่านระบบนิเวศป่าในเขตนี้

ประชาชน 3 กลุ่มบ้าน ประกอบด้วย กะเหรี่ยง และคนเมือง

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ภายในพื้นที่ของสถานีวิจัยฯ เป็นแหล่งรวมของสายพันธุ์กาแฟ เพื่อทำการวิจัยและขยายพันธุ์ไปสู่ศูนย์ฯ อื่น ๆ และราษฎร มีการปลูกไม้ยืนต้นเพื่อเป็นร่มเงาของกาแฟ เช่น ไม้เหรียง สะตอ จันทร์ทอง ฯลฯ นอกจากนี้ยังปลูกพริกไทย กระวาน ภายในสถานีวิจัยฯ อีกด้วย จึงทำให้เกิดบรรยากาศร่มรื่น

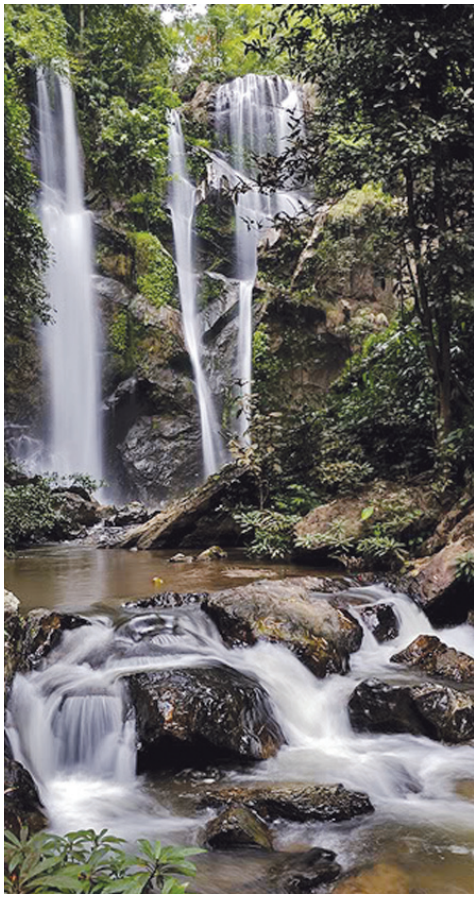

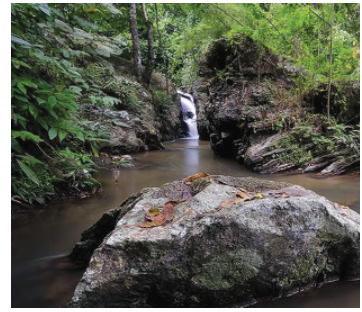

ภายในสถานีวิจัยฯ ยังมีโครงการส่งเสริมไม้ผล สมุนไพร พืชไร่ ผัก และปศุสัตว์ เพื่อเผยแพร่แก่ชาวบ้าน

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประกอบด้วยน้ำตกหมอกฟ้า หรือ น้ำตกตาดหมอก อยู่ห่างจากสถานีฯ 1 กิโลเมตร การเดินทางเข้าสู่สถานีฯ ต้องผ่านน้ำตกก่อน บางครั้งนักท่องเที่ยวอาจเห็นไก่ป่าหากินอยู่ในเขตป่าสองข้างถนนทางเข้าสถานีฯ

สิ่งอำนวยความสะดวก

สถานีฯ มีบ้านพักแบบ เอเฟรม ไว้รับรองนักท่องเที่ยวภายใต้บรรยากาศร่มรื่นด้วยเงาไม้ และกลิ่นไอของกาแฟ นอกจากนี้ยังมีพื้นที่กางเต็นท์ และบริการอาหาร

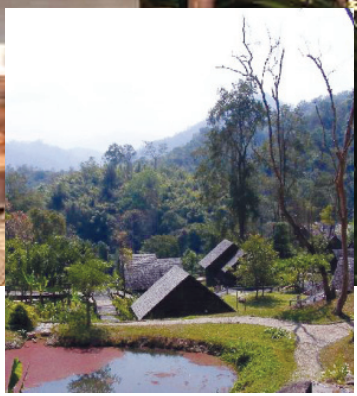

การเดินทาง

เริ่มต้นจากตัวเมืองเชียงใหม่ไปทางทิศเหนือตามถนนเชียงใหม่ - ฝาง (หมายเลข 107) ประมาณ 36 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวซ้ายไปตามถนนแม่มาลัย - ปาย (หมายเลข 1095) ประมาณ 18 - 19 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวซ้ายไปตามถนนผ่านน้ำตกหมอกฟ้า เข้าสู่สถานีวิจัยโครงการหลวงแม่หลอด ระยะทาง 3 กิโลเมตร จากเชียงใหม่ถึงสถานีฯ ระยะทาง 57 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 1 ชั่วโมง

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่หลอด

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์

ที่ตั้ง : บ้านเด่น หมู่ที่ 3 ตำบลบ้านจันทร์ อำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่
โทรศัพท์ (053) 216433

ภูมิสังคม

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2522 ลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาและป่าไม้มีที่ราบแคบ ๆ บริเวณหุบเขา อุดมสมบูรณ์ด้วยระบบนิเวศป่าสน ป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง อยู่ในเขตเทือกเขาถนนธงชัย ระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางตั้งแต่ 900 - 1,300 เมตร อุณหภูมิต่ำสุด 4 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด 37 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ย 19 องศาเซลเซียส

ประชาชนใน 19 กลุ่มบ้าน เป็นกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงมี ลีซอ ที่บ้านใหม่ประมาณ 3 ครอบครัว อาชีพหลักของประชาชน คือ การทำนา ทำสวน ทำไร่ การหัตถกรรม รับจ้างและค้าขายเล็กน้อย

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ภายในศูนย์ฯ มีแปลงสาธิตพืชผัก 11 ชนิด ได้แก่ ผักกาดหวาน ถั่วลันเตา ผักกาดหอมห่อ กะหล่ำปลีรูปหัวใจ โอ๊คลีฟแดง เรดคอลีน แรดิชซิโอ สลัดแดง กะหล่ำปลีแดง สวีทฮาร์ท อาร์ติโช๊ค

ไม้ผล 8 ชนิด ได้แก่ ส้มพองกัลป์ ส้มภัมควัท อะโวกาโด พลับ พลัม บ๊วย มะม่วงนวลคำ สาลี่

นอกจากนี้ยังมีการปลูกขยายพันธุ์หญ้าแฝก งานผลิตปุ๋ยหมัก ปุ๋ยน้ำชีวภาพ ปุ๋ยพืชสด การปลูกป่าของชาวบ้าน

แหล่งท่องเที่ยวภายในเขต 19 กลุ่มบ้าน ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ป่าสนสองใบ ป่าสนสามใบ เป็นป่าสนผืนใหญ่ที่สุดในประเทศไทย

จุดชมวิวบ้านเด่น รอยต่อระหว่างจังหวัดเชียงใหม่กับแม่ฮ่องสอน สามารถชมทะเลหมอกได้ในฤดูหนาว

เส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติ โดยมีชาวบ้านเป็นผู้นำทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชมวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงในเขตตำบลบ้านจันทร์ ซึ่งใช้ชีวิตวัฒนธรรมค่อนข้างดั้งเดิม ยังมีบ้านเรือนแบบเก่า ๆ การทอผ้า การแต่งกายและประเพณีต่าง ๆ ที่บ้านห้วยอ้อ ยังมีสำนักงานขององค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ มีที่พัก ลานกางเต็นท์ ร้านอาหาร สถานที่ศึกษาธรรมชาติและมุมพักผ่อนหย่อนใจ จัดได้อย่างงดงามน่าประทับใจเป็นอย่างยิ่งเหมือนกับรีสอร์ท ระดับ 5 ดาว แต่มีความบริสุทธิ์ของธรรมชาติมากกว่า

สิ่งอำนวยความสะดวก

ภายในศูนย์ฯ มีที่พัก ลานกางเต็นท์ อาหารบริการ (จองล่วงหน้า)

การเดินทาง จากเชียงใหม่ไปยัง**ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์** ได้ 2 เส้นทาง คือ

1 เชียงใหม่ - สะเมิง - วัดจันทร์

จากเชียงใหม่ใช้เส้นทาง เชียงใหม่ - ฝาง หมายเลข 107 ผ่านอำเภอแม่ริม ระหว่าง กม.ที่ 17 กับ กม.ที่ 18 มีทางแยกเลี้ยวซ้ายเข้าสู่ถนน 1096 ประมาณ 32 กิโลเมตร แล้วบรรจบกับถนนหมายเลข 1269 มุ่งตรงสู่อำเภอสะเมิง จากนั้นมีเส้นทางไปสู่วัดจันทร์ ระยะทางประมาณ 92 กิโลเมตร สภาพถนนแคบผ่านภูเขา ถนนลาดยางประมาณ 45 กิโลเมตร ส่วนที่เหลือเป็นถนนดินลูกรัง รวมระยะทางถึงศูนย์ฯ ประมาณ 157 กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ 4 ชั่วโมง

2 เชียงใหม่ - แม่มาลัย - ปาย - วัดจันทร์

จากเชียงใหม่ใช้เส้นทางหมายเลข 107 ก่อนถึงสามแยกแม่มาลัย เลี้ยวซ้าย (ประมาณ กม.ที่ 36) เข้าสู่ถนนหมายเลข 1095 (แม่มาลัย - ปาย) ขับรถยนต์ไปตามถนนในเขตภูเขา ถึง กม.ที่ 85 เลี้ยวซ้ายไปตามถนน 1265 ระยะทางประมาณ 44 กิโลเมตร ถึงบ้านวัดจันทร์ เดินทางต่อไปอีกประมาณ 1 กิโลเมตร ถึงบ้านเด่น ซึ่งเป็นที่ตั้งของศูนย์ฯ รวมระยะทางประมาณ 166 กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ 3 ชั่วโมง

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์

เส้นทางที่ 1 เชียงใหม่ - สะเมิง - วัดจันทร์

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงวัดจันทร์

เส้นทางที่ 2 เชียงใหม่ - แม่มาลัย - ปาย - วัดจันทร์

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยเสี้ยว

ที่ตั้ง : บ้านทุ่งโป่งใต้ ตำบลบ้านปง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
โทรศัพท์ (053) 318305

ภูมิสังคม

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยเสี้ยว ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2522 ในปีนั้น กรมพัฒนาที่ดินได้จัดพื้นที่ทำกินให้ม้งดอยปุย แม่โถเข้ามาอยู่อาศัย แต่ม้งดอยปุยย้ายกลับไปอยู่ที่เดิม เพราะไม่สะดวกในการทำมาหากินในเขตพื้นที่ดังกล่าว นอกจากมีม้งแล้วยังมีคนเมือง และกะเหรี่ยง

ระดับความสูงของพื้นที่ ตั้งแต่ 450 - 800 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง ระบบนิเวศป่าผลัดใบ ประกอบด้วยป่าเต็งรัง และป่าเบญจพรรณ แต้ไม่สมบูรณ์ อุณหภูมิสูงสุด 37 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุด 11 องศาเซลเซียส ภูมิประเทศและภูมิอากาศดังกล่าว เหมาะแก่การปลูกพืชเมืองร้อนมากกว่าพืชเมืองหนาว

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยวภายในเขตศูนย์พัฒนาฯ จุดเด่น คือ การปลูกไม้ผลเขตร้อน เช่น ขนุน มะปราง มะละกอ ทับทิมเมล็ดนิ่ม มะม่วงนวลคำ มะม่วงปาล์มเมอร์ และเออร์วิน

นอกจากนี้ยังมีการปลูกพืชผัก สมุนไพร และส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ เช่น กระต่าย ไก่เบรส

โครงการป่าชาวบ้าน การทำแนวกันไฟ การปลูกหญ้าแฝก ก็เป็นโครงการน่าศึกษาสำหรับการท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้

สิ่งอำนวยความสะดวก

มีลานกางเต็นท์เพื่อบริการนักท่องเที่ยว

การเดินทาง

จากเชียงใหม่ใช้ถนนหมายเลข 108 เชียงใหม่ - แม่ฮ่องสอน ถึงสี่แยกบ้านเหมืองกุ่ง เลี้ยวขวาเข้าสู่ถนนหมายเลข 1269 หางดง - สะเมิง ระยะทาง 9 กิโลเมตร - กิโลเมตรที่ 27 เลี้ยวซ้ายเข้าสู่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยเสี้ยว ระยะทาง 3.5 กิโลเมตร ถนนดินลูกรัง ฤดูฝนการเดินทางยากลำบาก แต่ระยะสั้น ๆ รวมระยะทางห่างจากเชียงใหม่ 27 กิโลเมตร

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยเสี้ยว

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเริง

ที่ตั้ง : บ้านแม่ขนิลเหนือ หมู่ที่ 6 ตำบลบ้านปง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
โทรศัพท์ (053) 318304

ภูมิสังคม

ระบบนิเวศป่าและภูเขาในเขตศูนย์พัฒนาโครงการหลวง เริ่มตั้งแต่ห้วยเสี้ยว ทุ่งเริง ทุ่งเรา แม่แพะ แม่สาใหม่ หนองหอย และสถานีเกษตรหลวงปางดะ ตั้งอยู่ในแนวเทือกเขาถนนธงชัยตะวันออก ซึ่งอยู่ใกล้ที่ราบเชียงใหม่ - ลำพูน มากที่สุด แต่พื้นที่ประกอบด้วยภูเขา ป่าไม้ ความหลากหลายทางชีวภาพและความหลากหลายทางชาติพันธุ์ อันประกอบด้วย คนเมืองในเขตพื้นที่สูง ไทยลื้อ ไทยใหญ่ ม้ง กะเหรี่ยง และลัวะ อาศัยอยู่ในเขตเนินเขา หรือที่ราบแคบ ๆ ของเทือกเขาถนนธงชัยตะวันออก ประกอบอาชีพการเกษตรเป็นหลัก เริ่มต้นจากการผลิตเพื่อบริโภค สู่การผลิตเพื่อขายควบคู่กับการบริโภค

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเริง ก่อตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2521 สภาพภูมิประเทศขณะนั้น ประกอบด้วย ป่าไม้และภูเขา มีเส้นทางเฉพาะทางเกวียน ทางวัวต่าง ม้าต่าง พื้นที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 700 - 900 เมตร ประชากรประกอบด้วย คนเมือง และม้ง อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 23 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,300 มิลลิเมตร/ปี

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวในเขตศูนย์พัฒนาฯ เป็นการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา การปลูกผัก การปลูกผลไม้ ในระบบการเกษตรอินทรีย์เหมือนกับศูนย์พัฒนาฯ ทั่ว ๆ ไป แต่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเริงมีจุดเด่นสำคัญ ซึ่งแตกต่างจากที่อื่นอย่างน้อย 2 ประการคือ

การผลิตปุ๋ยชีวภาพจากไส้เดือน หรือน้ำหมักชีวภาพไส้เดือน ศูนย์ “ทุ่งเริง” มีบ่อเลี้ยงไส้เดือนสายสันกำแพง ไส้เดือนเหล่านี้เลี้ยงไว้ในบ่อให้กินผัก ต่อจากนั้นนำมูลไส้เดือนเข้าสู่กระบวนการผลิตปุ๋ยชีวภาพ

แปลงปลูกไม้ผล พืชผักของชาวบ้านแม่ขะนิน ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเริง แบ่งพื้นที่ในเขตสำนักงานให้ชาวบ้านทำการเกษตรแปลงละ 1 - 2 ไร่ ตั้งแต่ พ.ศ. 2527 ในปัจจุบันชาวบ้านปลูกไม้ผล เช่น อะโวกาโด พลับ มะละกอ ผัก ได้แก่ กุยช่ายดอก กุยช่ายขาว ซาโยเต้ มะระขาว มะเขือม่วง ฯลฯ ปลูกพืชสมุนไพร เช่น ตังกุย เจียวกู่หลาน โรสแมรี่ เซอร์วิล ฯลฯ

ชาวบ้านปลูกกระท่อมเล็ก ๆ ไว้ในแปลงเพื่อดูแลพืชผลในเวลากลางวันกลางคืนกลับไปอาศัยในหมู่บ้านของตนเอง

กลุ่มชาติพันธุ์ม้ง ยังคงรักษาวิถีชีวิต วัฒนธรรมไว้เป็นอย่างดี จึงเป็นจุดน่าสนใจอย่างหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกิจกรรมที่สำคัญ เช่น การทอผ้าใยกัญชง การปักผ้า การทำเครื่องเงิน

สิ่งอำนวยความสะดวก

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเริง มีที่พัก ลานกางเต็นท์ สำหรับนักท่องเที่ยว

การเดินทาง

จากเชียงใหม่ใช้ถนนหมายเลข 108 เชียงใหม่ - แม่ฮ่องสอน ถึงสี่แยกบ้านเหมืองกุ๋ง เลี้ยวขวาเข้าสู่ถนนหมายเลข 1269 หางดง - สะเมิง ระยะทาง 21 กิโลเมตร ผ่านกิโลเมตรที่ 16 มีทางแยกซ้ายมือเข้าสู่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเริง ระยะทาง 2.43 กิโลเมตร

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเริง

สถานีเกษตรหลวงปางดะ

ที่ตั้ง : บ้านปางดะ หมู่ที่ 10 ตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ 50250
โทรศัพท์ (053) 378046 โทรสาร (053) 378163

ภูมิสังคม

สถานีเกษตรหลวงปางดะ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2522 ในเขตระบบนิเวศป่า และหุบเขาของเทือกเขาถนนธงชัยตะวันออก ระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ตั้งแต่ 600 เมตร ถึงยอดดอยสูงสุด 1,259 เมตร พื้นที่ราบหุบเขามีตั้งแต่ 600 - 750 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง อุณหภูมิสูงสุด 35 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุด 12 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝน 1,238 มิลลิเมตรต่อปี ประชากรประกอบด้วย คนเมือง (คนไทย) ไทยลื้อ และม้ง ประกอบอาชีพการเกษตรเป็นอาชีพหลัก มาตั้งแต่บรรพบุรุษ

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

สถานีเกษตรหลวงปางดะ เหมาะสมอย่างยิ่งเป็นสถานที่เพื่อศึกษาหาความรู้ทางด้านการเกษตร การพัฒนาอาชีพ การพัฒนาสังคม และสิ่งแวดล้อม

พันธกิจของสถานีเกษตรหลวงปางดะ ปฏิบัติงานที่สำคัญเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้สู่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงอื่น ๆ และประชาชนผู้สนใจ ดังนี้

- งานวิจัย ไม้ผลเมืองหนาว พืชผักไม้ดอก สมุนไพร ไผ่ ถั่ว ควบคุมแมลงศัตรูพืชโดยชีววิธี
- งานด้านการผลิตและขยายพันธุ์ เพื่อสนับสนุนศูนย์พัฒนาโครงการหลวง หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ผู้สนใจทั่วไปและการจำหน่าย
- งานผลิตและขยายพันธุ์ไม้ผล เช่น พลับ อะโวกาโด แก้วมังกร กีวี เสาวรส ฯลฯ

• งานผลิตพืชผักสมุนไพร เช่น พริกหวาน กุยช่ายขาว อะติโชค ฯลฯ

• งานผลิตและขยายพันธุ์ไม้ดอก เช่น เฮลิโคเนีย หน้าวัวลูกผสม กระเจียว ฯลฯ

• งานส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ

• งานพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น การปลูกไม้โตเร็ว การปลูกไผ่ การเสริมป่าธรรมชาติ การจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำ เป็นต้น

พันธกิจต่าง ๆ ที่ยกตัวอย่างมาแล้ว ทำให้สถานีเกษตรหลวงปางดะ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้อย่างแท้จริง

นอกจากการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้แล้ว ที่ราบบริเวณหุบเขาของสถานีเกษตรหลวงปางดะ ยังมีภูมิทัศน์ที่สวยงามของธรรมชาติ และการปรุงแต่งโดยการปลูกพืชพันธุ์อย่างหลากหลายภายในโรงเรือนและพื้นที่โล่ง จึงสมควรอย่างยิ่ง เป็นที่ท่องเที่ยวเพื่อศึกษาหาความรู้ และได้รับความเพลิดเพลินควบคู่ไปด้วย

สิ่งอำนวยความสะดวก

สถานีเกษตรหลวงปางดะ มีบ้านพักรับรอง ลานกางเต็นท์ ห้องประชุม สัมมนา และอาหาร ไว้บริการนักท่องเที่ยวอย่างพอเพียง และน่าประทับใจ ในบรรยากาศที่รายล้อมด้วยขุนเขา พันธุ์ไม้นานาพันธุ์ และการจัดภูมิทัศน์อย่างสวยงาม กลมกลืน ของสถานีวิจัยเกษตรหลวงปางดะ

การเดินทาง

จากเชียงใหม่ ใช้ถนนหมายเลข 108 เชียงใหม่ - แม่ฮ่องสอนถึงสี่แยกบ้านเหมืองกุ่ง เลี้ยวขวาเข้าสู่ถนนหมายเลข 1269 หางดง - สะเมิง ระยะทาง 32 กิโลเมตร ระหว่างกิโลเมตรที่ 3 กับกิโลเมตรที่ 4 มีทางเลี้ยวขวาเข้าสู่สถานีเกษตรหลวงปางดะ ซึ่งตั้งอยู่ริมถนนหมายเลข 1269 ก่อนถึงที่ว่าการอำเภอสะเมิง ประมาณ 3 กิโลเมตร

แผนที่การเดินทางไป สถานีเกษตรหลวงปางดะ

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเรา

ที่ตั้ง : บ้านทุ่งเรา หมู่ที่ 9 ตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่
โทรศัพท์ (053) 318302, (087) 1934560
บ้านบวกจั่น หมู่ที่ 7 ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่

ภูมิสังคม

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเรา ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2520 ที่บ้านป่าเลา ตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ในปัจจุบันมีสำนักงานและแปลงสาธิตที่บ้านทุ่งเรา ตำบลสะเมิงใต้ และบ้านบวกเต๋ย บ้านบวกจั่น ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม ประชากรในพื้นที่ประกอบด้วยม้ง และคนพื้นเมือง

ลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ตั้งแต่ 800 - 1,300 เมตร อุณหภูมิต่ำสุด 10 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด 37 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝน 1,400 มิลลิเมตรต่อปี

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวภายในเขตศูนย์พัฒนาฯ มีการปลูกไม้ผล ปลูกพืชผัก เช่นเดียวกับศูนย์อื่น ๆ จุดเด่นที่น่าสนใจและเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง คือ พื้นที่ของศูนย์ฯ บ้านบวกจั่น มีโรงเรือนปลูกไม้ดอก ประเภทเยอบีร่าและพืชผักอื่น ๆ ดอกเยอบีร่า หลากสีบานสะพรั่งบนแปลงตามบริเวณลาดเอียงของภูเขา หรือที่ราบแคบ ๆ

หมู่บ้านม้ง บ้านบวกจั่นอยู่บนยอดสูงสุดของภูเขา สร้างโรงเรือนปลูกไม้ดอก พืชผัก และหญ้าแฝกป้องกันการกัดเซาะผิวดิน อากาศที่หนาวเย็นในเวลากลางคืนตลอดปีทำให้บ้านม้งเย็นสบายในท่ามกลางบรรยากาศของหมู่บ้านบนยอดเขาที่ห้อมล้อมด้วยแปลงพืชผัก โรงเรือนและดอกไม้หลากสี มองจากที่ตั้งหมู่บ้านลงสู่แปลงเกษตรจึงเป็นภาพที่งดงามยิ่งนัก

บ้านม้งน่าจะส่งเสริมในการจัดสร้าง Home stay หรือ Ecolodge ไว้บริการนักท่องเที่ยว

สิ่งอำนวยความสะดวก

สำนักงานของศูนย์พัฒนาฯ ตั้งอยู่บนเนินเขา พื้นที่สูงของหมู่บ้าน มีลานกางเต็นท์บริการนักท่องเที่ยว ควรจัดบริการที่พักแบบ Ecolodge ในหมู่บ้านม้ง เพราะบรรยากาศบนเนินเขาดีมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูหนาวหรือเวลากลางคืน อากาศเย็นสบายตลอดปี

การเดินทาง

จากเชียงใหม่ ใช้ถนนหมายเลข 108 เชียงใหม่ - แม่ฮ่องสอนถึงสี่แยกบ้านเหมืองกุ่ง เลี้ยวขวาเข้าสู่ถนนหมายเลข 1269 หางดง - สะเมิง ระยะทาง 29 กิโลเมตร ถึงกิโลเมตรที่ 7 เลี้ยวซ้ายไปตามถนนลาดยางขึ้นสู่เนินเขาเส้นทางลาดชัน ประมาณ 2.5 กิโลเมตร ถึงหมู่บ้านม้ง และศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเรา

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งเรา

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แพะ

ที่ตั้ง : บ้านแม่แพะ หมู่ที่ 2 ตำบลสะเมิงเหนือ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

ภูมิสังคม

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แพะ ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2544 เขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ฯ จำนวน 10 กลุ่มบ้าน อยู่ในเขตภูเขา ความสูงของพื้นที่ตั้งแต่ 800 - 1,200 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 23 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 2,642 มิลลิเมตรต่อปี ประชากรประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ลีซอ และคนไทยพื้นเมือง

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ภายในพื้นที่ปฏิบัติงานของศูนย์ฯ มีการปลูกพืชผัก เช่น มะเขือเทศ เชอร์รี่ ซูกินี ถั่วแขก แตงกวาญี่ปุ่น ปวยเหล็ง มะเขือม่วงก้านเขียว มะเขือม่วงก้านดำ ฯลฯ ไม้ผล ได้แก่ พลับ พลัม อะโวกาโด มะม่วงนวลคำ เสาวรส ฯลฯ

ระบบนิเวศในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ฯ เป็นระบบนิเวศป่า และไร่ นา สวนผสมตามไหล่เขาและพื้นราบ

ชีวิตวัฒนธรรมของประชาชนยังไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก การเดินทางท่องเที่ยวยังคงได้ประสบการณ์จากระบบนิเวศ และวิถีชีวิตแบบเดิม

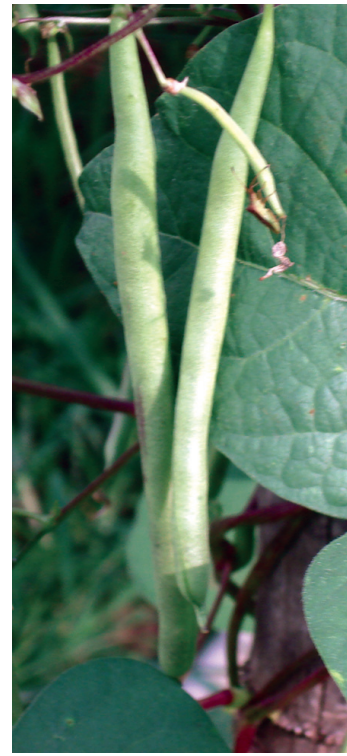

สิ่งอำนวยความสะดวก

ภายในเขตพื้นที่สำนักงานมีลานกางเต็นท์ไว้บริการในท่ามกลางความเงียบสงบของธรรมชาติ

การเดินทาง

จากเชียงใหม่ใช้ถนนเชียงใหม่ - ฝาง (หมายเลข 107) เลี้ยวซ้ายระหว่างกิโลเมตรที่ 17 กับกิโลเมตรที่ 18 เข้าสู่ถนน 1096 ไปยังอำเภอสะเมิง ระยะทาง 35 กิโลเมตร (ถนนลาดยางขึ้นสู่ภูเขา) ผ่านอำเภอสะเมิงมีทางแยกเข้าสู่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงบ้านแพะ ระยะทาง 32 กิโลเมตร ทางคดเลี้ยวเข้าสู่หมู่บ้าน และผ่านป่า บางตอนเป็นถนนดินลูกรัง รวมระยะทางจากเชียงใหม่ถึงศูนย์ฯ ประมาณ 82 กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แพะ

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สาใหม่

ที่ตั้ง : บ้านแม่สาใหม่ ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่
โทรศัพท์ (089) 8519922

ภูมิสังคม

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สาใหม่ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2525 ในเขตระบบนิเวศป่า อำเภอแม่ริม ซึ่งมีประชากรคนไทย และม้ง อาศัยอยู่ในเขตนี้ โดยมีอาชีพเดิมในอดีต คือ การทำไร่หมุนเวียน และปลูกฝิ่น จึงส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศป่าเป็นอย่างยิ่ง สภาพของพื้นที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ตั้งแต่ 850 - 1,500 เมตร จึงมีอากาศค่อนข้างหนาวเย็นเหมาะแก่การปลูกไม้ดอก และพืชเขตเมืองหนาว

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สาใหม่ รับผิดชอบเขตพื้นที่ 5 กลุ่มบ้าน คือ บ้านแม่สาใหม่ บ้านผานกกก บ้านม่วงคำ บ้านกองแหะ และบ้านแม่สาน้อย รวมพื้นที่ 11.4 ตารางกิโลเมตร

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา สิ่งที่น่าสนใจ คือ การปลูกพืชผัก เช่น พริกหวาน เขียว - แดง - เหลือง แตงกวาญี่ปุ่น สมุนไพร โรสแมรี่ ไม้ผล องุ่นดำไร้เมล็ด มะเดื่อฝรั่ง มัลเบอรี่ สตรอเบอรี่ เสาวรส โอ๊คลีฟเขียว - แดง ฯลฯ

งานส่งเสริมความเข้มแข็งแก่ชุมชน การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยน้ำชีวภาพ ปุ๋ยพืชสด การปลูกหญ้าแฝก การปลูกป่า เป็นต้น

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ ผานกกก ผาฮ้อง ผากลอง ถ้ำธาตุ

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ได้แก่ วิถีชีวิตประเพณีของชาวม้ง ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามเดือนทางจันทรคติ

กลุ่มบ้านในเขตพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สาใหม่ เป็นแหล่งผลิตไม้ดอก เช่น เบญจมาศ กุหลาบ ฯลฯ และพืชผักส่งตลาดเชียงใหม่ และกรุงเทพฯ การผลิตพืชผักและไม้ดอกของชาวบ้านเป็นระบบการผลิตและการตลาดอย่างอิสระไม่ได้ขึ้นอยู่กับโครงการหลวง ซึ่งระบบดังกล่าวแล้วมีอยู่ทุก ๆ พื้นที่ในเขตรับผิดชอบของโครงการหลวง ชาวบ้านเรียนรู้ระบบการผลิต การตลาดจากโครงการหลวงแล้วแยกตัวออกมาเป็นอิสระ การกระทำดังกล่าวถ้าไม่ตระหนักถึงการพัฒนาอย่างยั่งยืน ก็ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสังคม ซึ่งพบเห็น “**ระบบการผลิตอิสระของชาวบ้าน**” อยู่หลายพื้นที่ในเขตการพัฒนาของมูลนิธิโครงการหลวง

สิ่งอำนวยความสะดวก

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สาใหม่ มีบริการบ้านพัก สถานที่กางเต็นท์ไว้บริการนักท่องเที่ยว

การเดินทาง

จากเชียงใหม่ ใช้ถนนหมายเลข 107 ถึงกิโลเมตรที่ 17 แยกเข้าสู่ถนนหมายเลข 1096 แม่ริม - สะเมิง ถึงกิโลเมตรที่ 16 เลี้ยวซ้ายเข้าสู่ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สาใหม่ ระยะทาง 3 กิโลเมตร เส้นทางลาดยางขึ้นลงตามเนินเขา

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สาใหม่

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย

ที่ตั้ง : บ้านหนองหอยเก่า หมู่ที่ 7 ตำบลแม่แรม อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่
โทรศัพท์ (053) 318301, (081) 9509767

ภูมิสังคม

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2527 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จเยี่ยมเยียนราษฎรบ้านหนองหอย ตั้งแต่ พ.ศ. 2509 ทรงมีพระราชดำริให้หน่วยงานราชการช่วยเหลือราษฎร (ม้ง) ลดการปลูกฝิ่น และทำไร่หมุนเวียน ตั้งแต่ พ.ศ. 2512

ลักษณะภูมิประเทศประกอบด้วย ภูเขา และระบบนิเวศป่าสมบูรณ์ (ในอดีต) ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นแปลงปลูกพืชผักกลางแจ้ง และในโรงเรือนของชาวบ้าน พื้นที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ตั้งแต่ 950 - 1,450 เมตร อุณหภูมิเฉลี่ย 21 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุด 0 องศาเซลเซียส หรือบางปีติดลบ ปริมาณน้ำฝน 1,416.8 มิลลิเมตรต่อปี

ประชากรส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ม้ง มากที่สุด นอกจากนั้นเป็น จีนฮ่อ ลีซอ ลัวะ และคนเมือง

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย มีจุดเด่นในการส่งเสริมการปลูกพืชผัก เพราะสอดคล้องกับวัฒนธรรมของม้ง และพื้นที่ราบตามหุบเขา ไหล่เขา และเนินเขา มีการปลูกพืชผักถึง 50 ชนิด เช่น ผักกาดหอมห่อ ผักกาดหางหงษ์ ผักกาดขาวปลี ปวยเหล็ง กะหล่ำปลี ฯลฯ เป็นการปลูกในระบบ GAP (Good Agricultural Practice) และระบบผักอินทรีย์

ระบบ GAP ถึงแม้ใช้ยาปราบศัตรูพืช ปุ๋ยเคมี แต่ในระยะการเก็บเกี่ยวต้องปราศจากสารพิษตกค้าง โดยมีการทดสอบอย่างแน่นอนและส่งผลกระทบสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

อย่างไรก็ตามทุก ๆ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงต่างก็ใช้ระบบ GAP ควบคู่กับระบบเกษตรอินทรีย์เหมือนกันหมด แต่บางศูนย์พัฒนาฯ ใช้มากน้อยแตกต่างกัน แนวโน้มในอนาคตจะพัฒนาใช้ระบบเกษตรอินทรีย์มากยิ่งขึ้น

นอกจากพืชผักแล้ว ยังมีไม้ผล ไม้ดอก เช่น กล้วยไม้ เทียนฝรั่ง พิทูเนีย ลาเวนเดอร์ ลิ้นมังกร ซิลเวอร์คัส ไฮเดรนเยีย คาเลนดูล่า ฯลฯ และการเลี้ยงไก่กระดูกดำ และกระต่าย

แปลงผักกลางแจ้ง แปลงไม้ดอก และพืชผลอื่น ๆ ตามเนินเขา และไหล่เขาของชาวบ้าน (ทั้งสังกัดโครงการหลวง และนอกสังกัด) ยกร่องเป็นแนวยาวตามแนวนอน และแนวตั้งสุดสายตา เป็นทัศนียภาพที่สวยงาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูหนาว ที่อากาศเย็นและหนาวจัดในเวลากลางคืน การเดินทางจากกลุ่มบ้านหนึ่ง สู่กลุ่มบ้านหนึ่งตามถนนดินลูกรัง ซึ่งทอดยาวไปตามไหล่เขา และเนินเขา ผ่านแปลงพืชผักสองข้างถนนสุดสายตา เพราะสถานที่แห่งนี้คือแหล่งปลูกพืชผักที่ใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่ง

แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่ใกล้เคียง ได้แก่ น้ำตกวังฮาง น้ำตกตาดหมอก ม่อนล่องผาหินสูงชัน ตามตำนานกล่าวว่า โลงศพขุนหลวงวิรังคะ บรรพบุรุษของชาวลัวะ ได้ “คว่ำล่อง” ณ “ม่อนคว่ำล่อง” แห่งนี้

กลุ่มชาติพันธุ์ม้ง ซึ่งยังคงรักษาชีวิตวัฒนธรรม และศิลปวัฒนธรรมไว้ได้ ยังคงเป็นสิ่งดึงดูดใจแก่ผู้มาเยือน

สิ่งอำนวยความสะดวก

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย จัดบ้านพัก ลานกางเต็นท์ และการจัดเตรียมอาหารบริการนักท่องเที่ยว ถนนเข้าสู่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงลาดยางแต่ถนนระหว่างหมู่บ้านเป็นถนนดินลูกรังอัดแน่น

การเดินทาง

จากเชียงใหม่ ใช้ถนนหมายเลข 107 ถนนเชียงใหม่ - ฝาง ถึงกิโลเมตรที่ 17 แยกเข้าสู่ถนนหมายเลข 1096 แม่ริม - สะเมิง ถึงกิโลเมตรที่ 15 เลี้ยวขวาเข้าสู่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย ระยะทาง 6 กิโลเมตร เส้นทางลาดยางขึ้นลงตามเนินเขา

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงหนองหอย

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะป๊อก

ที่ตั้ง : บ้านแม่สะป๊อก
หมู่ที่ 5 ตำบลแม่วิน
อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่
โทรศัพท์ (053) 268512,
(081) 9606598

ภูมิสังคม

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะป๊อก ก่อตั้งในปี พ.ศ. 2535 อยู่ในเทือกเขาถนนธงชัยตะวันออก บริเวณลุ่มแม่น้ำวาง ซึ่งมีลุ่มน้ำย่อยหลายสาขา เช่น แม่เตียน แม่สะป๊อก แม่วางซ้าย แม่วางขวา และแม่วิน พื้นที่บริเวณนี้เป็นระบบนิเวศป่าเต็งรัง เบญจพรรณ และป่าสนเขา ติดต่อกับดอยอินทนนท์ ระดับความสูงของภูมิประเทศ ตั้งแต่ 500 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง ถึง 1,600 เมตร หรือสูงกว่านั้นบริเวณยอดเขา

ระบบนิเวศป่าในเขตภูเขาที่สมบูรณ์ มีแม่น้ำวางและสาขาย่อย ๆ หลายสาย จึงทำให้บริเวณนี้มีความหลากหลายทางชีวภาพ และเป็นที่ตั้งถิ่นฐานของกะเหรี่ยง และคนเมืองไม่น้อยกว่า 100 ปี หรือบางหมู่บ้านมากกว่า 200 ปี ล้วะเป็นกลุ่มชาติพันธุ์โบราณในพื้นที่เขตนี้ ก่อนที่กะเหรี่ยง คนไทย และม้ง อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในภายหลัง

ในปัจจุบันลุ่มแม่น้ำวาง เป็นที่ตั้งถิ่นฐานของกะเหรี่ยง ม้ง และคนไทย มีโครงการหลวงในเขตลุ่มน้ำวาง 4 แห่ง เริ่มต้นจากศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะป๊อก ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งหลวง ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ และศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง โครงการหลวงดังกล่าวแล้วมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาอาชีพ พัฒนาคน สร้างปัจจัยพื้นฐานในการผลิต และที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ ลดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ภายในเขตสำนักงานของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะป๊อก มีการจัดภูมิทัศน์อย่างสวยงาม ประกอบด้วย ลำห้วย โขดหิน สวนป่าไม้ประดับ และลานหญ้า สัมผัสแล้วร่มรื่นน่าประทับใจ

ในทางวิชาการ ศูนย์พัฒนาฯ มีการปลูกพืชผักไม่น้อยกว่า 24 ชนิด เช่น เฟนเนล เบบี้คอสลัด มะระหยก เบบี้ซูกินี แรดิช เทอร์นิพ ฯลฯ

การปลูกสมุนไพรประกอบด้วย จิงจูฉ่าย สวิทเบซิล อิตาเลียนอาร์สเลย์ ตะไคร้หอม ฯลฯ

ไม้ดอก ประกอบด้วย หน้าวัว เปลวเทียน ฟิโลเดนดรอน ซันนาคู ฯลฯ

การเกษตรเน้นด้านการเกษตรอินทรีย์มากกว่าการเกษตรระบบ GAP (Good Agricultural Practice) การเกษตรอินทรีย์ใช้ปุ๋ยและการกำจัดศัตรูพืชโดยใช้ระบบชีวภาพ แต่ GAP ใช้ปุ๋ยเคมีและยาปราบศัตรูพืช แต่มีการตรวจวัด ควบคุม เว้นระยะการเก็บเกี่ยว เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้บริโภค

นอกเหนือภาคการเกษตร มีงานด้านการพัฒนาคน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เช่น การปลูกป่า การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยน้ำชีวภาพ ปุ๋ยพืชสด การปลูกหญ้าแฝก

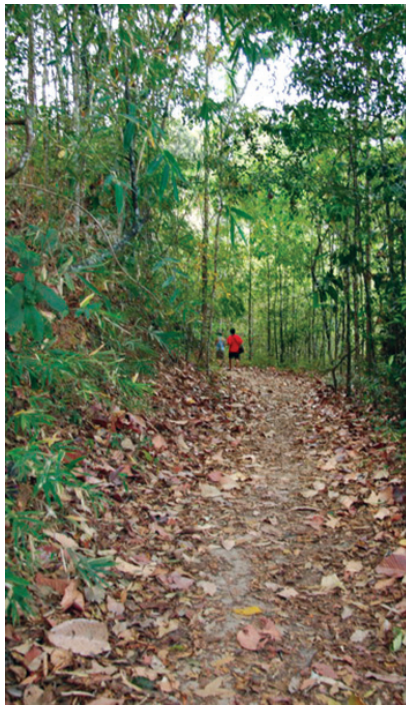

นอกเขตพื้นที่สำนักงานมีน้ำตกแม่สะป๊อก น้ำตกแม่วาง นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยการเดินป่า และขี่ช้าง ซึ่งจัดโดยชาวบ้านแม่สะป๊อกและหมู่บ้านใกล้เคียงทั้งในเขตพื้นที่รับผิดชอบและนอกเขตพื้นที่ของโครงการหลวง

ลุ่มแม่น้ำวางตอนล่าง (นอกเขตรับผิดชอบของโครงการหลวง) บริเวณบ้านวังผาปูน ชาวบ้านจัดกิจกรรมการล่องแพ ขี่ช้างเดินป่า แต่ควรเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้มากกว่านี้ การพัฒนาการท่องเที่ยวจึงยั่งยืน

วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง และม้งในกลุ่มบ้านในเขตรับผิดชอบของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะป๊อก เช่น บ้านห้วยหอย บ้านห้วยข้าวลีบ บ้านขุนป๋วย บ้านประตูเมือง ยังคงรักษาชีวิตวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ เพราะชุมชนอยู่ในระบบนิเวศป่าภูเขา ขาดถนนลาดยาง การสื่อสารผ่านดาวเทียมเพิ่งเข้าถึงพื้นที่ นี่คือสาเหตุหนึ่งในการรักษาวัฒนธรรมเดิมไว้ได้ และเป็นสิ่งประทับใจของผู้มาเยือน

สิ่งอำนวยความสะดวก

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะป๊อก มีบ้านพักรับรอง ลานกางเต็นท์ และสามารถจัดอาหารให้นักท่องเที่ยวผู้สั่งจองได้

การเดินทาง

จากเชียงใหม่ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 108 (เชียงใหม่ - ฮอด) ผ่านอำเภอสันป่าตอง ประมาณ 700 เมตร ถึงหลักกิโลเมตรที่ 22 ถึงสามแยกเลี้ยวขวาไปอำเภอแม่วาง ใช้ทางหลวงหมายเลข 1013 ผ่านอำเภอแม่วาง ถึงบ้านปางเติม ถนนขึ้นสู่ภูเขา ผ่านระบบนิเวศป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ บ้านวังผาปูน บ้านห้วยโป่ง ถึงบ้านแม่สะป๊อกมีทางแยกซ้ายมือเข้าสู่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะป๊อก ระยะทาง 2.5 กิโลเมตร รวมระยะทางจากเชียงใหม่ประมาณ 60 กิโลเมตร ใช้เวลา 1 - 1.30 ชั่วโมง

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะป๊อก

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งหลวง

ที่ตั้ง : บ้านห้วยตอง หมู่ที่ 10 ตำบลแม่วาง อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่
โทรศัพท์ (053) 248061, (081) 9602458

ภูมิสังคม

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งหลวง ก่อตั้งในปี พ.ศ. 2522 ลักษณะภูมิประเทศประกอบด้วยภูเขา ป่าไม้ มีที่ราบแคบ ๆ ระหว่างภูเขา ความสูงของพื้นที่ทำกินสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ตั้งแต่ 800 - 1,400 เมตร และ 1,800 เมตร บริเวณยอดเขามีความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศป่า ทำให้เกิดลำห้วยหลายสายเช่น ห้วยแม่เตียน ห้วยเย็น ห้วยโป่งสมิต ห้วยอีค่าง ห้วยตอง ฯลฯ บริเวณเชิงเขาใกล้ลำห้วยเป็นที่ตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ 2 กลุ่ม คือ กะเหรี่ยง (สะกอ) ประมาณร้อยละ 95 ม้ง ร้อยละ 5 อยู่ในเขตพื้นที่สูงกว่ากะเหรี่ยง

เนื่องจากกลุ่มชาติพันธุ์ เขตลุ่มน้ำวาง ก่อน พ.ศ. 2510 ขาดถนนดินลูกรัง (ถนนสร้างระหว่าง พ.ศ. 2512 - 2526) ประชาชนต้องใช้การเดินเท้า หรือม้าต่าง ในการติดต่อกับอำเภอสันป่าตอง ประชาชนส่วนใหญ่ทำการผลิตเพื่อยังชีพ โดยการทำไร่หมุนเวียน ปลูกฝิ่น และรับจ้างปลูกฝิ่น ก่อให้เกิดปัญหาการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม สังคม และปัญหาความยากจน เพื่อเป็นการแก้ปัญหาดังกล่าวแล้วจึงได้ก่อตั้ง “โครงการหลวงพัฒนาการเกษตรที่สูงทุ่งหลวง” ขึ้นในปี พ.ศ. 2521 และในปี พ.ศ. 2527 ได้จัดตั้งเป็น **“ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งหลวง”** นับเป็น โครงการหลวงรุ่นแรก ๆ (พ.ศ. 2520 - 2524) ทั้งนี้ไม่นับ สถานีวิจัยเกษตรหลวงอ่างขาง (พ.ศ. 2512) และ สถานีวิจัยโครงการหลวงแม่หลอด (พ.ศ. 2517)

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งหลวง เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อการปลูกผักอินทรีย์ในเขตอากาศหนาวมีพืชผัก 15 ชนิด เช่น ผักกาดหอมห่อ หอมญี่ปุ่น เบบี้คอท แรดิช ฯลฯ ซึ่งปลูกลาดเอียงตามเนินเขาและบริเวณที่ราบ นอกจากนี้ ยังได้ชมไม้ผล 7 ชนิด เช่น พลัม พลับ สาลี่ บ๊วย พีช อะโวกาโด และสตรอเบอรี่

นอกจากนี้ยังมีไม้ดอกเขตอากาศหนาวถึง 12 ชนิด ได้แก่ จิ๊บโซฟิลล่า ปักษาสวรรค์ มะเขือประดับ สนช่อดาว บัลลูนฟาวเวอร์ แกลดิโดลัส ลิลลี่ ผักโขมประดับ ไฮเปอริทัม ลิ้นมังกรคาบแก้ว เปปเปอร์โรเมีย และเฟิน

สำหรับสัตว์เลี้ยงที่น่าสนใจ ได้แก่ นกกระจอกเทศ จำนวน 12 ตัว ซึ่งอยู่ในคอกหน้าสำนักงาน

กิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งน่าสนใจ ได้แก่ การทำแนวป้องกันไฟป่า การปลูกป่า การอนุรักษ์ป่าชุมชน การจัดแบ่งประเภทของป่าตามภูมิปัญญากะเหรี่ยง การทำเหมืองฝาย การทำไร่หมุนเวียน การบวชป่า การเลี้ยงผีฝาย ผีไร่ ผีนา การอัญเชิญนกขวัญข้าว (โถบิคะ) ฯลฯ

ในด้านพิธีกรรมการเกษตร ในรอบ 12 เดือน เริ่มตั้งแต่พิธีขึ้นปีใหม่ในเดือนแรกจนกระทั่งปล่อยนกขวัญข้าวขึ้นฟ้า หลังจากเสร็จสิ้นการเก็บเกี่ยว พิธีกรรมทั้ง 12 เดือนดังกล่าวแล้ว ยังปรากฏให้เห็นที่บ้านโป่งสมิต (โป่งสมิ) บ้านห้วยอีค่าง บ้านห้วยข้างลีบ บ้านทุ่งหลวง ฯลฯ

ภูเขาและระบบนิเวศป่ายอดเขาที่สมบูรณ์ทำให้เกิดลำธาร น้ำตก ไม่น้อยกว่า 14 แห่ง น้ำตกเหล่านี้ยังไม่มีถนนเข้าถึงต้องเดินตามเส้นทางเท้า น้ำตกที่สำคัญของลำห้วยโป่งสมิ ได้แก่ น้ำตกโป่งสมิ น้ำตกชูสิ และน้ำตกอื่น ๆ ซึ่งไม่มีชื่อ นักท่องเที่ยวผู้รักธรรมชาติ สามารถเดินตามลำห้วยโป่งสมิ ผ่านน้ำตกต่าง ๆ ในป่าถึงเส้นทางเดินป่าจากบ้านห้วยตองถึงบ้านแม่นาจร

สิ่งอำนวยความสะดวก

ภายในศูนย์ฯ มีที่พักบริการสามารถรับนักท่องเที่ยวได้ 20 - 30 คน มีสถานที่กางเต็นท์ บริการอาหาร (ต้องสั่งล่วงหน้า) บ้านโป่งสมิต (โป่งสมิ) มี Homestay ของชาวบ้านบริการจำนวน 8 หลัง รับนักท่องเที่ยวได้ประมาณ 30 - 40 คน

การเดินทาง

จากตัวเมืองเชียงใหม่ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 108 (เชียงใหม่ - ฮอด) ผ่านอำเภอสันป่าตอง ประมาณ 700 เมตร - กิโลเมตรที่ 22 เลี้ยวขวาไปทางอำเภอแม่วาง เข้าสู่ถนนหมายเลข 1013 ผ่านอำเภอแม่วางถึงบ้านปางเติม ถนนขึ้นสู่ภูเขา ผ่านระบบนิเวศป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ ป่าสนเขาผ่านสามแยกทางไปศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง ประมาณ 700 เมตร ถึงบ้านห้วยตอง ซึ่งเป็นสถานที่ตั้งของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งหลวง ระยะทางจากเชียงใหม่ ประมาณ 72 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 1.30 ชั่วโมง

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งหลวง

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ

ที่ตั้ง : บ้านแม่แฮเหนือ หมู่ที่ 3 ตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่
โทรศัพท์ (053) 211489

ภูมิสังคม

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ ก่อตั้งในปี พ.ศ. 2521 อยู่ในเขตลุ่มแม่น้ำวางตอนบน ลำน้ำแม่เตียนเป็นต้นกำเนิดสายหนึ่งของลำน้ำแม่วาง ระบบนิเวศป่าและภูเขาเขตนี้ จึงติดต่อกันอยู่ในเขตเทือกเขาถนนธงชัยตะวันออก ระดับความสูงของภูมิประเทศ ตั้งแต่ 1,250 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง ถึง 1,500 เมตร อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด 24.20 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด 19.21 องศาเซลเซียส

ประชากรประกอบด้วย กะเหรี่ยง ม้ง จีนยูนนาน คนไทย

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ภายในเขตพื้นที่สำนักงานมีโรงเรือนสาธิตการปลูกพืชผักเมืองหนาว หลายชนิด ที่สำคัญ คือ อาติโช๊ค ผักกาดใบแดง ซูกินี ผักกาดหอมห่อ ฯลฯ

ไม้ผลประกอบด้วย พลับ พลัม องุ่นไร้เมล็ด สตรอเบอรี่ ฯลฯ แปลงสตรอเบอรี่คลุมด้วยใบตองตึงแทนพลาสติก

ในส่วนพื้นที่ของชาวบ้าน มีการปลูกพืชซึ่งได้รับพันธุ์จากโครงการหลวงบ้านบ่อแก้ว อำเภอสะเมิง เป็นแหล่งปลูกสตรอเบอรี่ที่มากที่สุด

ในฤดูฝนประมาณเดือนสิงหาคม - กันยายน สวนผลไม้ (พลับ) ของชาวบ้านออกผลเหลืองอร่าม บดบังใบสีเขียวในเขตสวนผลไม้บริเวณหุบเขา

ฤดูหนาวอากาศหนาวเย็น ดอกไม้ป่า เช่น บัวตอง ออกดอกเหลืองสะพรั่งในเดือนพฤศจิกายน ธันวาคม ต่อจากนั้นเดือนมกราคม กุมภาพันธ์ และมีนาคม ไม้ป่าและไม้ผลในสวนเริ่มออกดอกหลากสีแตกต่างกันไป

ในด้านวัฒนธรรม มีความหลากหลายในชีวิต วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ กะเหรี่ยง ม้ง จีนยูนนาน ทุก ๆ วันศุกร์นักเรียนในโรงเรียนชั้นประถมและมัธยมศึกษา แต่งชุดแต่งกายประจำกลุ่มชาติพันธุ์ ช่างหลากหลายสีสันสวยงามยิ่งนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อโรงเรียนเลิกเรียน นักเรียนเข้าแถวยาวแยกย้ายเดินกลับบ้าน

เหตุการณ์เช่นนี้ พบเห็นได้ในพื้นที่โครงการหลวงโดยทั่วไปของ 5 จังหวัดภาคเหนือ

สิ่งอำนวยความสะดวก

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ มีที่พัก ลานกางเต็นท์บริการนักท่องเที่ยว

การเดินทาง

จากเมืองเชียงใหม่ ตามทางหลวงหมายเลข 108 (เชียงใหม่ - ฮอด) ถึง กิโลเมตรที่ 22 เลี้ยวขวาเข้าสู่ถนน 1013 ไปยังอำเภอแม่วาง ผ่านอำเภอแม่วาง ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งหลวง บ้านห้วยอีค่าง บ้านห้วยข้าวลีบ บ้านแม่เตียน (อำเภอแม่วาง) เข้าสู่ตลาดบ้านแม่แฮ (อำเภอแม่แจ่ม) ไปตามถนน 1013 ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห่างจากตลาดประมาณ 700 เมตร ตั้งอยู่ทางซ้ายมือ ใช้เวลาเดินทางประมาณ 2.30 ชั่วโมง

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง

ที่ตั้ง : หมู่ที่ 12 ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่
โทรศัพท์ (053) 939102

ภูมิสังคม

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง ก่อตั้งในปี พ.ศ. 2525 ชื่อขุนวางเป็นยอดดอยสูงซึ่งเป็นบ่อเกิดของลำน้ำแม่วางซ้าย แม่วางขวา หรือต้นของแม่น้ำวาง ภูมิประเทศประกอบด้วยระบบนิเวศป่า ภูเขา ไร่หมุนเวียน และพื้นที่ทำกินของชาวบ้าน ม้ง และกะเหรี่ยง พื้นที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ตั้งแต่ 1,200 - 1,600 เมตร อากาศค่อนข้างหนาวเย็น อุณหภูมิต่ำสุด 1 องศาเซลเซียส สูงสุด 33 องศาเซลเซียส

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ภายในเขตพื้นที่สำนักงานแปลงวิจัยและสาธิตจัดโรงเรือน พืชผัก ไม้ดอก ไม้ผล หลากหลายสวยงาม เหมาะแก่การศึกษาและเที่ยวชมอย่างยิ่ง อ่างเก็บน้ำ การจัดภูมิทัศน์ที่สวยงาม อากาศหนาวตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึงต้นเดือนกุมภาพันธ์ และในฤดูฝนอากาศบนยอดดอยเย็นสบาย ทำให้การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาและพักผ่อนมีชีวิตชีวาคุ้มค่ากับการเดินทางไปสู่อากาศบริสุทธิ์บนยอดดอยมากยิ่งขึ้น

พืชพันธุ์ต่าง ๆ ในแปลงสาธิตชนิดพันธุ์ของพืชเขตหนาว ก็คล้ายกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวงอื่น ๆ แต่ที่นี่มีโรงเรือนมากกว่าหลายแห่ง

ไม้ผล ได้แก่ พลับ พลัม พีช บ๊วย กีวี ฯลฯ

ไม้ดอก ได้แก่ เยอบีร่า เบญจมาศ กุหลาบ ฯลฯ

พืชผัก ได้แก่ เฟนเนล เบบี้แครอท มะเขือเทศเชอรี่ ผักกาดหอมห่อ ฯลฯ

หมู่บ้านม้ง หมู่บ้านกะเหรี่ยง ในพื้นที่เขตโครงการหลวง ยังคงรักษาชีวิตวัฒนธรรมแบบเดิมไว้ บางหมู่บ้าน เช่น บ้านโป่งน้อยมีปางช้าง เพื่อนั่งช้างชมธรรมชาติ

แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ นอกจากการเดินป่าเพื่อชมธรรมชาติแล้ว ยังมีน้ำตกผาดำ น้ำตกเต๊ะเสะโม ที่บ้านโป่งน้อย ดอยผาแง่ม และทะเลหมอก

ลุ่มแม่น้ำวางทั้งตอนบนและตอนล่าง จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเดินป่า (Trekking) ขี่ช้าง ล่องแพ (ลุ่มน้ำวางตอนล่าง) ของกลุ่มนักท่องเที่ยวยุโรปและออสเตรเลีย ไม่น้อกว่า 25 ปี ล่วงมาแล้ว

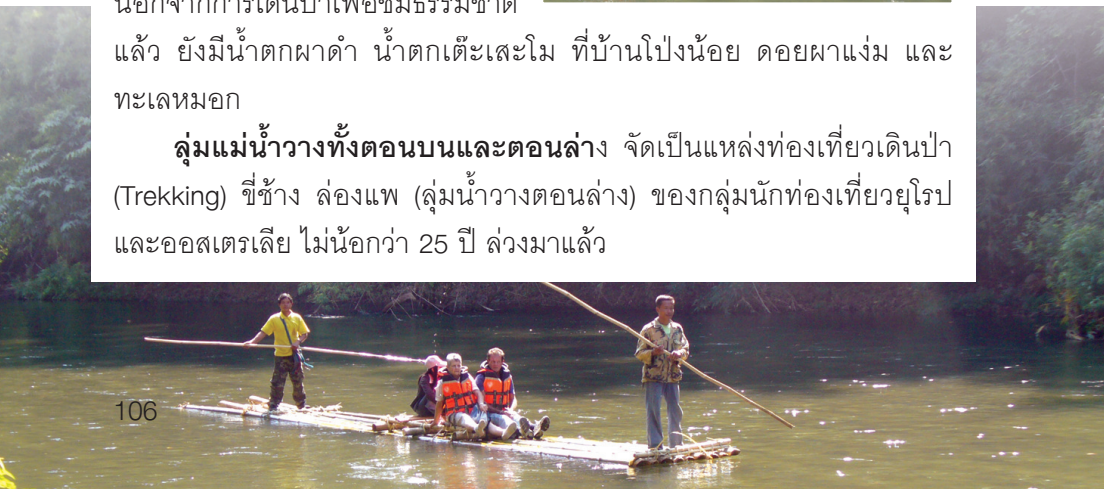

สิ่งอำนวยความสะดวก

ภายในศูนย์ฯ มีบ้านพัก สถานที่กางเต็นท์รวมทั้งการบริการอาหาร ซึ่งต้องสั่งล่วงหน้า

การเดินทาง

จากเมืองเชียงใหม่ ตามทางหลวงหมายเลข 108 (เชียงใหม่ - ฮอด) ถึงกิโลเมตรที่ 22 เลี้ยวขวาเข้าสู่ถนน 1013 ไปยังอำเภอแม่วาง ผ่านอำเภอแม่วาง ถึงบ้านปางเติมถนนขึ้นภูเขาผ่านระบบนิเวศป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ ก่อนถึงบ้านห้วยตองประมาณ 500 เมตร อันเป็นที่ตั้งของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงทุ่งหลวง มีทางแยกซ้ายมือไปขุนวาง เส้นทางผ่านไร่นาขั้นบันได เนินเขา และระบบนิเวศป่าเบญจพรรณ ป่าสนที่สมบูรณ์ รวมระยะทาง 16 กิโลเมตร ถึงศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง รวมระยะทาง 85 กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง

หมายเหตุ : จากศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวางเดินทางต่อไปยังสถานีเกษตรหลวงอินทนนท์ใช้ถนนหมายเลข 1284 ระยะทาง 16 กิโลเมตร

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนวาง

สถานีเกษตรหลวงอินทนนท์

ที่ตั้ง : บ้านขุนกลาง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

โทรศัพท์ (053) 268567, 268558

ภูมิสังคม

สถานีเกษตรหลวงอินทนนท์ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2522 ในปัจจุบันการดำเนินงานแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ สถานีเกษตรหลวงอินทนนท์ ดำเนินงานในส่วนของงานวิจัยและการผลิต ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงอินทนนท์ ส่งเสริมการประกอบอาชีพทางด้านการเกษตรภาคนอกการเกษตร การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การพัฒนาคนและสังคม จำนวนกลุ่มบ้านที่รับผิดชอบ 26 กลุ่มบ้าน ประชากรเป็นม้ง และกะเหรี่ยง

ลักษณะภูมิประเทศในเขตกลุ่มบ้านของโครงการหลวง ประกอบด้วยระบบนิเวศป่าสนเขา ป่าดิบเขา ป่าเบญจพรรณ ไร่หมุนเวียน นาไหล่เขา และพื้นที่ทำกินรูปแบบอื่น ๆ ระดับความสูงเหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง ตั้งแต่ 1,200 - 1,600 เมตร อุณหภูมิเฉลี่ย 21 องศาเซลเซียส ฤดูหนาว 4 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝน 1,995 มิลลิเมตรต่อปี

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

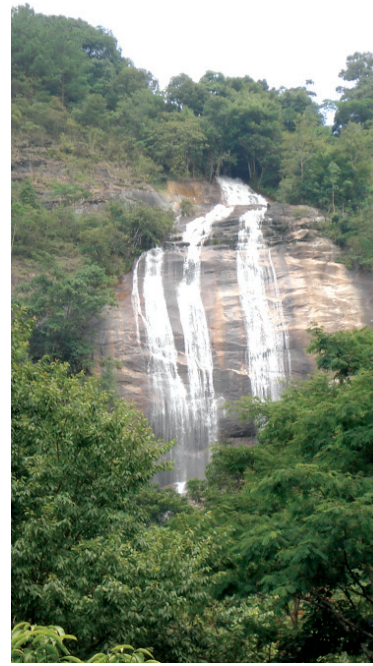

ดอยอินทนนท์ (สูง 2,565 เมตร) เป็นยอดดอยสูงที่สุดในประเทศไทย เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่นักท่องเที่ยวไทยใฝ่ฝันต้องไปให้ถึงอย่างน้อยครั้งหนึ่งในชีวิต เพราะความน่าประทับใจของดอยอินทนนท์เกิดจากยอดเขาสูงสุดของประเทศไทย อากาศหนาวเย็นตลอดปี เกิดน้ำค้างแข็งในฤดูหนาว ทรัพยากรชีวภาพในป่าดิบเขาแตกต่างจากพื้นราบ ในฤดูหนาวนอกจากมีดอกไม้บาน อากาศหนาวแล้วยังมีนกต่างถิ่นเขตหนาวอพยพเข้าสู่เขตพื้นที่รอบ ๆ ดอยอินทนนท์

ดอยอินทนนท์ อยู่ห่างไกลจากสถานีเกษตรหลวงอินทนนท์ประมาณ 16 กิโลเมตร แต่เนื่องจากระบบนิเวศป่าเขตภูเขาติดต่อกัน จึงทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพไม่แตกต่างกันมากนัก

เสน่ห์ของดอยอินทนนท์ ผสมผสานกับความน่าประทับใจที่เกิดจากมนุษย์สร้างกลมกลืนกับธรรมชาติ และชีวิตวัฒนธรรมของชนเผ่า จึงทำให้สถานีเกษตรหลวงอินทนนท์เป็นสถานที่ท่องเที่ยวระดับยอดเยี่ยมของโครงการหลวง เช่นเดียวกับ สถานีวิจัยเกษตรหลวงอ่างขาง แต่ก็มีจุดเด่นแตกต่างกันไป

สถานีเกษตรหลวงอินทนนท์ มีดอยอินทนนท์อยู่ใกล้พื้นที่น้ำตกสิริภูมิ สวนสิริภูมิอยู่ในสถานี และมีเส้นทางศึกษาธรรมชาติ กิ่วแม่ปานในเขตอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์

สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง มีสวน 80 ปี สวนบอนไซ สวนไม้ดอกเมืองหนาวที่สวยงาม และมีจุดเด่น คือ กลุ่มชาติพันธุ์ ดาราอั้ง ลาหู่ ซึ่งรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองเอาไว้ได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้ว จึงทำให้ทั้งสองสถานีเกษตรหลวงมีจุดเด่นเป็นอัตลักษณ์ที่แตกต่างกันไปและเหมาะสมอย่างยิ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวในระดับแนวหน้าของเมืองไทย เพราะได้ทั้งความน่าประทับใจ สวยงาม เพลิดเพลิน เหมาะแก่การพักผ่อนและได้รับความรู้จากการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาชีวิตของตนเอง

อย่างไรก็ตามถ้าพิจารณาในบริบทสิ่งแวดล้อมนอกเขตสถานีเกษตรหลวง สถานีเกษตรหลวงอินทนนท์มีบริบททางทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากกว่า “อ่างขาง”

สถานีเกษตรหลวงอินทนนท์มีสถานที่น่าท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาที่สำคัญ ได้แก่

- **งานวิจัยไม้ดอกไม้ประดับ** เพื่อปรับปรุงพันธุ์ เช่น ไฮเดรนเยีย ดาเลีย เยอบีร่า กุหลาบ ฯลฯ
- **งานวิจัยพืชผัก** เช่น การปลูกผักในสารละลาย (Hydroponic) การปลูกผักในอินทรียวัตถุ (Organic) การปลูกผักใช้ปุ๋ยทางน้ำ (Fertigation)
- งานวิจัยไม้ผล
- งานวิจัยกาแฟอราบิก้า
- งานวิจัยพืชไร่ เช่น ถั่วอะซูกิ กัญชง (ใช้เส้นใยทอผ้า - ไม่ใช่กัญชา)
- งานวิจัยเพาะผลิตปลาเรนโบว์เทราท์สายรุ้ง

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงอินทนนท์ มีภารกิจเช่นเดียวกับศูนย์ฯ อื่น ๆ แต่แตกต่างในด้านภูมิสังคม จึงทำให้ความหลากหลายของ พืช ผัก ผลไม้ ไม้ดอกแตกต่างกันบ้าง

ไม้ดอกที่น่าประทับใจ เช่น เยอบีร่า ออนิโทกาลัม ดาเลีย แวกซ์ฟลาวเวอร์ กุหลาบ ฯลฯ

ในด้านการพัฒนาสังคม สิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์ทรัพยากร-ธรรมชาติ มีการปลูกป่าใช้สอย การจัดทำแนวกันไฟ เครือข่ายลุ่มน้ำ ฯลฯ

ในส่วนของชาวบ้านในเขตกลุ่มบ้านของศูนย์ฯ ก็มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อศึกษาระบบนิเวศป่า ดูนก การจัดที่พัก การขายของที่ระลึก ฯลฯ ที่กลุ่มบ้านผาหมอน บ้านขุนกลาง เป็นต้น

สิ่งอำนวยความสะดวก

สถานีเกษตรหลวงอินทนนท์ มีบ้านพัก ห้องประชุม ร้านอาหาร ลานกางเต็นท์ ไว้ต้อนรับผู้มาเยือนอย่างพอเพียง

นอกจากนี้ กลุ่มบ้านขุนกลาง บ้านผาหมอน บ้านแม่กลางหลวง และอีกหลายกลุ่มบ้าน มีที่พักของชาวบ้านไว้บริการนักท่องเที่ยว

การเดินทาง

จากเมืองเชียงใหม่ ใช้เส้นทางหมายเลข 108 เชียงใหม่ - ฮอด ผ่านอำเภอสันป่าตอง อำเภอดอยหล่อ ก่อนถึงที่ว่าการอำเภอจอมทอง (กม.ที่ 58) มีสามแยกเลี้ยวขวาเข้าสู่ถนนหมายเลข 1009 (จอมทอง - ดอยอินทนนท์) ระหว่างกิโลเมตรที่ 30 - 31 มีทางเลี้ยวเข้าสู่ถนน 1284 ประมาณ 1 กิโลเมตร ถึงทางแยกเข้าสู่สถานีเกษตรหลวงอินทนนท์รวมระยะทางจากเชียงใหม่ 91 กิโลเมตร ใช้เวลา 1.30 ชั่วโมง

หมายเหตุ : ถนนหมายเลข 1284 ตรงไปสู่ศูนย์ฯ ขุนวางระยะทาง 16 กิโลเมตรจากศูนย์ฯ ขุนวางใช้เส้นทางกรมทางหลวงชนบทหมายเลข 1013 ถึงสามแยกเลี้ยวขวาไปศูนย์ฯ แม่สะป๊อก และอำเภอสันป่าตองเลี้ยวซ้ายไปศูนย์ฯ ทุ่งหลวง และศูนย์ฯ แม่แฮ

แผนที่การเดินทางไป สถานีเกษตรหลวงอินทนนท์

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยส้มป่อย

ที่ตั้ง : บ้านห้วยส้มป่อย หมู่ที่ 8 ตำบลห้วยแก้ว อำเภอจอมทอง
จังหวัดเชียงใหม่ 50160 โทรศัพท์ (081) 9519711

ภูมิสังคม

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยส้มป่อย ก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2543 ระบบนิเวศป่าและภูเขาเขตนี้อยู่ทางทิศใต้ของยอดดอยอินทนนท์ มีความสูงของพื้นที่ตั้งแต่ 1,150 - 1,500 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง ระบบนิเวศป่าประกอบด้วยป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ และป่าสน อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด 32 องศาเซลเซียส ต่ำสุด 6 องศาเซลเซียส

กะเหรี่ยงได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานในพื้นที่เขตนี้ไม่น้อยกว่า 150 ปีล่วงมาแล้ว ตั้งถิ่นฐานหมุนเวียนจากการทำไร่และการปลูกฝิ่น ต่อมาในปี พ.ศ. 2522 สหประชาชาติได้เข้ามาส่งเสริมการปลูกกาแฟแทนฝิ่น และสร้างถนนดินลูกรังเข้าสู่หมู่บ้าน (ในปัจจุบันยังคงเป็นถนนดินลูกรัง ยกเว้นเส้นทางจากถนน 108 ถึงน้ำตกแม่เตี๊ยะประมาณ 7 กิโลเมตร ชาวบ้านในกลุ่มบ้าน 15 กลุ่มบ้านในพื้นที่ศูนย์ฯ ก่อน พ.ศ. 2522 ต้องเดินมาถึงอำเภอ ยกตัวอย่างบ้านห้วยส้มป่อย (22 กิโลเมตร) ต้องเดินทาง 1 วัน นำผู้ป่วยใส่เปลหามไปโรงพยาบาล

ลักษณะเช่นนี้ก็เหมือนกับพื้นที่โครงการหลวงอื่น ๆ ซึ่งขาดถนนและอยู่ห่างไกล ต้องใช้การเดินทางด้วยม้าต่าง หรือวัวต่าง

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ภายในศูนย์ฯ ชมการทดสอบสาธิตแปลงไม้ผล เช่น อะโวกาโด พันธุ์แฮซ (Hass) พลับ พลัม องุ่น ฯลฯ การปลูกพืชผักในโรงเรือน แปลงสาธิตการปลูกไม้ติดใบ

ในส่วนของชาวบ้าน ศูนย์ฯ ส่งเสริมการปลูกพืชผักเมืองหนาว ไม้ผลเมืองหนาว พืชไร่ การเลี้ยงสัตว์ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น โครงการป่าชาวบ้าน การทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ และปุ๋ยพืชสด

ทั้งกิจกรรมภายในศูนย์ฯ และส่วนของชาวบ้านเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เหมาะแก่การศึกษาอย่างยิ่ง

แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ได้แก่ น้ำตกแม่เตี๊ยะ น้ำตกแม่สะเคอะ ดอยสองผัวเมีย (ป่าอนุรักษ์ของกะเหรี่ยง)

ชีวิตวัฒนธรรมของกะเหรี่ยงซึ่งห่างไกลจากตลาดอำเภอจอมทอง 20 - 40 กิโลเมตร แต่ขาดถนนลาดยาง และการสื่อสาร จึงเป็นสาเหตุหนึ่งทำให้กลุ่มบ้านกะเหรี่ยงยังคงมีชีวิตและวัฒนธรรมแบบเดิม

สิ่งอำนวยความสะดวก

ศูนย์ฯ มีบ้านพักนักท่องเที่ยวบนเนินเขามองเห็นทิวทัศน์รอบด้าน และลานกางเต็นท์พร้อมบริการอาหารและเครื่องดื่มสุขภาพ

สถานที่แห่งนี้เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวผู้รักธรรมชาติ และต้องการสัมผัสชีวิตวัฒนธรรมของกะเหรี่ยงแบบเดิม ๆ

การเดินทาง

จากตัวเมืองเชียงใหม่ ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 108 เชียงใหม่ - ฮอด ถึงอำเภอจอมทอง กิโลเมตรที่ 57 เลี้ยวขวาเข้าสู่ถนนจอมทอง - น้ำตกแม่เตี๊ยะ ระยะทาง 22 กิโลเมตร (ถนนลาดยาง 7 กิโลเมตร ลูกรัง 15 กิโลเมตร ขึ้นลงตามเนินเขา และไหล่เขา) ฤดูฝนควรใช้รถขับเคลื่อน 4 ล้อ

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยส้มป่อย

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนแปะ

ที่ตั้ง : บ้านขุนแปะ ตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
โทรศัพท์ (053) 214417, (089) 8386248

ภูมิสังคม

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนแปะ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2526 ระบบนิเวศป่าติดต่อกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยส้มป่อย ระดับความสูงของพื้นที่ตั้งแต่ 1,000 - 1,540 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง ระบบนิเวศป่าเป็นป่าเต็งรัง ป่าเบญจพรรณ ป่าสนเขา ไร่หมุนเวียน และพื้นที่ทำกิน อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด 14.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด 27.2 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝน 1,220 มิลลิเมตรต่อปี

ประชากรส่วนใหญ่เป็นกะเหรี่ยง มีประชากรม้ง 1 กลุ่มบ้าน (บ้านขุนจร) จากกลุ่มบ้านทั้งหมด 14 กลุ่มบ้าน

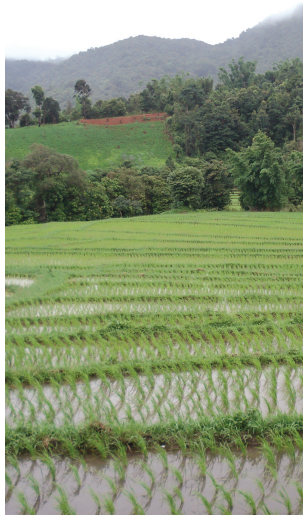

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

เส้นทางถนนลาดยาง แยกจากทางหลวง 108 บริเวณกิโลเมตรที่ 82 ทางขวามือ ผ่านที่ราบและค่อย ๆ ลาดไปตามเนินเขาสลับซับซ้อน ประมาณ 7 กิโลเมตร ต่อจากนั้นเป็นถนนดินลูกรัง (บางตอนกำลังก่อสร้าง) มุ่งสู่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนแปะ ระยะทางทั้งหมด 22 กิโลเมตร ผ่านไหล่เขา เนินเขา พื้นที่ทำกินของชาวบ้าน เป็นภาพที่มีทิวทัศน์อันสวยงาม

เส้นทางผ่านสำนักปฏิบัติธรรมอันเงียบสงบ มีสถาปัตยกรรมเกี่ยวกับศาสนาน่าศึกษาอย่างยิ่ง

ในฤดูฝน ระยะทาง 22 กิโลเมตร เดินทางโดยรถยนต์ใช้เวลา 1 ชั่วโมง หรือมากกว่านั้น แต่ก็คุ้มค่ากับความสวยงามสำหรับนักท่องเที่ยวผู้ชื่นชอบธรรมชาติ

ภายในศูนย์ มีโรงเรือนปลูกไม้ผล พืชผัก ไม้ดอก การเลี้ยงปศุสัตว์ เช่นเดียวกับศูนย์ฯ อื่น ๆ ของโครงการหลวง

จุดเด่นซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนแปะ คือ การปลูกสมุนไพร การกลั่นน้ำมันหอมระเหย การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ แปลงปลูกพืชสมุนไพรประกอบด้วย โรสแมรี่ ลาเวนเดอร์ มาเจอแรม และทาร์ม

นอกจากนี้ยังมีไพรเหลือง ตะไคร้หอม การบูร และยูคาลิปตัส

ภายในศูนย์ฯ มีโรงงานกลั่นน้ำมันหอมระเหยสมุนไพร น้ำมันหอมระเหยรวม 10 กิโลกรัม ราคา 36,000 บาท น้ำมันหอมระเหยจากใบตะไคร้หอม ลิตรละ 550 บาท จากวานิลลา ลิตรละ 5,000 บาท

ในด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนแปะ ถึงแม้ห่างไกลการคมนาคมลำบาก แต่ก็มีความเงียบสงบ อากาศบริสุทธิ์ อยู่ในท่ามกลางธรรมชาติและวัฒนธรรมปราศจากกลิ่นไอของมลพิษในด้านเสียง น้ำ อากาศ และมลภาวะทางสายตา

บริเวณใกล้เคียงศูนย์ฯ มีน้ำตกขุนแปะ จุดชมวิวบ้านม้ง นาขั้นบันได ป่าอนุรักษ์ และชีวิตวัฒนธรรมของกะเหรี่ยงและม้ง

สิ่งอำนวยความสะดวก

ศูนย์ฯ ขุนแปะ มีบ้านพัก ลานกางเต็นท์ ซึ่งมีทิวทัศน์ทางสายตามองเห็นนาขั้นบันได แนวป่าภูเขาได้อย่างสวยงามน่าประทับใจ เหมาะแก่การพักผ่อนอย่างแท้จริงเช่นเดียวกับศูนย์ฯ ห้วยส้มป่อย หรือศูนย์ฯ อื่น ๆ ซึ่งอยู่ห่างไกล

การเดินทาง

จากตัวเมืองเชียงใหม่ ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 108 เชียงใหม่ - ฮอด ระหว่างกิโลเมตรที่ 82 - 83 ถึงสามแยกเลี้ยวขวา ระยะทาง 22 กิโลเมตร ฤดูฝนควรใช้รถขับเคลื่อน 4 ล้อ

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงขุนแปะ

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่โถ

ที่ตั้ง : บ้านแม่โถ หมู่ที่ 1 ตำบลบ่อสลี อำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่
โทรศัพท์ (053) 210935, 318314, (085) 6233295

ภูมิสังคม

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่โถ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2539 พื้นที่เทือกเขาถนนธงชัยเขตนี้ ระบบนิเวศป่าติดต่อกับอำเภอแม่แจ่ม จอมทอง และฮอด แต่ระบบนิเวศป่าผืนใหญ่ในเขตตำบลบ่อสลี เช่น บ้านแม่โถหลวง บ้านเลาลี ได้ถูกบุกรุกโดยการทำไร่หมุนเวียน และปลูกฝิ่น (ในอดีต) สำหรับปัจจุบันปลูกมะเขือเทศ กะหล่ำปลีของชาวบ้าน (ทำอาชีพอิสระไม่ได้เกี่ยวข้องกับโครงการหลวง) สองข้างถนนหมายเลข 1270 เป็นพื้นที่กว้างและยาวตามถนนจากยอดดอยลูกหนึ่งถึงอีกลูกหนึ่ง เป็นทุ่งโล่งสุดสายตา

อย่างไรก็ตาม หมู่บ้านดอกแดง อมลอง และกะเหรี่ยงหมู่บ้านอื่น ๆ ก็ได้รักษาป่าต้นน้ำและร่วมกันปลูกป่าในเขตพื้นที่ต้นน้ำ

ประชาชนในเขตนี้มีกลุ่มชาติพันธุ์ม้งกับกะเหรี่ยง

ระดับความสูงของพื้นที่ 700 - 1,200 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง อุณหภูมิต่ำสุด 8.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด 32.5 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,572 มิลลิเมตร/ปี

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ภายในศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่โถ มีโรงเรือนและแปลงปลูกพืชผักเมืองหนาว ไม้ผล กาแฟ ไม้ดอกสวยงาม น่าศึกษาเช่นเดียวกับศูนย์อื่น ๆ

จุดเด่นซึ่งเป็นเอกลักษณ์ ของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่โถ คือ การปลูกไม้ดอกในโรงเรือนไม้ไผ่

การปลูกพืชผักในโรงเรือนไม้ไผ่ เช่น เบบี้ฮ่องเต้ ถั่วลันเตาหวาน โอ๊คลีฟแดง บัตเตอร์เฮต เบบี้คอส คะน้า เห็ดหอม ฯลฯ

การปลูกพืชไร่ ประเภท ถั่วแดง ถั่วขาว และถั่วอะซูกิ หรือถั่วแดงญี่ปุ่น ขนมญี่ปุ่นใช้ถั่วอะซูกิเป็นถั่วหลักในการทำขนมหวาน

การผลิตปุ๋ยหมัก ปุ๋ยน้ำชีวภาพ การปลูกป่าสวยงามโดยใช้ต้นนางพญาเสือโคร่ง

แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ได้แก่ น้ำตกแม่แอบ จุดชมวิวบ้านกองลา บ้านแม่โถ บ้านแม่แอบ

นอกจากนี้ยังมีอุทยานแห่งชาติแม่โถ น้ำตกแม่โถ และเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

สิ่งอำนวยความสะดวก

มีบ้านพัก ลานกางเต็นท์ ไว้บริการ หรือพักในอุทยานแห่งชาติแม่โถ

การเดินทาง

จากเชียงใหม่ ใช้ทางหลวงหมายเลข 108 เชียงใหม่ - แม่ฮ่องสอน ผ่านอำเภอฮอด (กม. 88) อุทยานแห่งชาติออบหลวง ถึงบ้านกองลอย เลี้ยวขวาเข้าสู่ถนนหมายเลข 1270 ประมาณ 16 กิโลเมตร ถึงศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่โถรวมระยะทางจากเชียงใหม่ ประมาณ 140 กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ 2.30 - 3 ชั่วโมง

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่โถ

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางอุ๋ง

ที่ตั้ง : สำนักงานบ้านแม่เกี๊ยะ หมู่ที่ 11 ตำบลแม่ศึก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ โทรศัพท์ (053) 318326, (081) 9509327

แปลงทดสอบและสาธิต บ้านปางอุ๋ง หมู่ที่ 1 ตำบลแม่ศึก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่

ภูมิสังคม

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางอุ๋ง ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2522 ที่หมู่บ้านปางอุ๋ง ตำบลแม่ศึก อำเภอแม่แจ่ม ซึ่งอยู่ติดกับเขตอำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ณ บริเวณพื้นที่สูง ตั้งแต่ 900 - 1,890 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง ในฤดูหนาวอุณหภูมิต่ำกว่า 0 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,732 มิลลิเมตรต่อปี ระบบนิเวศป่าเคยอุดมสมบูรณ์ แต่ถูกบุกรุกแผ้วถางด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง กะเหรี่ยงเพื่อแปรสภาพเป็นพื้นที่ทำกิน จนกระทั่งศูนย์พัฒนาโครงการหลวงเข้ามาแก้ปัญหาเช่นเดียวกับพื้นที่อื่น ๆ

ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมของกลุ่มชนในเขตตำบลแม่ศึก มีประวัติศาสตร์อันยาวนานมากกว่า 150 ปี ในการตั้งถิ่นฐาน ในอดีตเคยเป็นเส้นทางพ่อค้าวัวต่าง ม้าต่าง จากขุนยวม ย่านแม่ศึกผ่านเขตอำเภอแม่แจ่มมุ่งสู่เชียงใหม่ เส้นทางการย้ายถิ่นฐานของไทยใหญ่ กะเหรี่ยง เข้าสู่เขตอำเภอแม่วาง และเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์สงครามมหาเอเชียบูรพา (สงครามโลกครั้งที่ 2) เพราะเป็นเส้นทางเดินทัพ - ถอยทัพ ของกองทัพญี่ปุ่นเข้าสู่พม่าและถอยทัพจากพม่ามุ่งสู่เชียงใหม่

มิตรไมตรีแห่งความเอื้ออาทรระหว่างทหารญี่ปุ่น กับ กลุ่มคนไทยใหญ่ (ขุนยวม) ม้ง (ปางอุ๋ง) และกะเหรี่ยง (แม่นาจร) ได้รับการบอกเล่าจากคนร่วมสมัย ให้แก่นักประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอย่างน่าประทับใจ “ภายใต้การทำลายล้างของสงคราม แต่ก็มีความรัก ความเอื้ออาทรของชาวบ้านม้งปางอุ๋ง ที่มีต่อกองทัพญี่ปุ่น” เช่นเดียวกับหมู่บ้านอื่น ๆ ในเส้นทางถอยทัพผ่านขุนยวม ปางอุ๋ง แม่นาจร เข้าสู่แม่วาง

ผู้เฒ่าผู้แก่ได้ตายจากไป และกำลังจะตายมิได้แตกต่างอะไรกับประวัติศาสตร์บอกเล่าแห่งความเอื้ออาทร ก็จะถูกฝังกลบดินพร้อมกับร่างไร้วิญญาณของผู้มีประสบการณ์ตรง

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ภายใต้ระบบนิเวศป่า และภูเขาสูงอุณหภูมิที่หนาวเย็นในฤดูหนาวห่างไกลจากเมืองการคมนาคมค่อนข้างลำบาก สิ่งเหล่านี้มีส่วนทำให้บริบทของปางอุ๋งมีเสน่ห์ในท่ามกลางความห่างไกลจากชุมชนเมือง

การเดินทางจากสถานีเกษตรหลวงอินทนนท์สู่ยอดดอยอินทนนท์ไปทางอำเภอแม่แจ่ม ผ่านตลาดในอำเภอแม่แจ่ม ตำบลแม่นาจร มุ่งสู่ปางอุ๋ง มีทางแยกไปดอยแม่อูคอทุ่งบัวตองแห่งขุนยวมนับเป็นเส้นทางบนเนินเขาที่ผ่านระบบนิเวศป่า ไร่ข้าวโพด พื้นที่ทำกินของชาวบ้าน และกลุ่มบ้านชาติพันธุ์ ม้ง กะเหรี่ยง ซึ่งยังคงรักษาชีวิตวัฒนธรรมเดิมไว้ได้นี่คือความประทับใจนอกเหนือจากความบริสุทธิ์ของอากาศในเขตภูเขาซึ่งค่อนข้างหนาวเย็น

ภายในเขตพื้นที่สำนักงานและแปลงสาธิตมีการปลูกไม้ผลเมืองหนาว พืชไร่ กาแฟ พืชสมุนไพร และพืชผักเช่นเดียวกับศูนย์พัฒนาโครงการอื่น ๆ แต่อัตลักษณ์ของปางอุ๋งที่โดดเด่น ได้แก่ การปลูกองุ่นไร้เมล็ดและตัดแต่งกิ่งแบบก้างปลา การปลูกพืชไร่ถั่วอะซูกิ อะโวกาโดพันธุ์แฮซ การปลูกไผ่ กาแฟ ฯลฯ

กาแฟสดของศูนย์ฯ ดื่มในท่ามกลางบรรยากาศเงียบสงบ อากาศบริสุทธิ์และหนาวเย็น ในฤดูหนาวจึงเหมาะสำหรับเป็นจุดแวะพักเป็นอย่างยิ่ง

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในพื้นที่ใกล้เคียง ได้แก่ ทุ่งบัวตอง แปลงไม้ดอกเมืองหนาว ดอยแม่อูคอ ซึ่งบานในเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม

เส้นทางเดินชมธรรมชาติ ดอยหมื่นกาโด่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 1,927 เมตร ประกอบด้วยจุดชมวิวทะเลหมอก ทรัพยากรชีวภาพที่หายาก เช่น เลียงผา นก พรรณไม้ม้ง กุหลาบพันปี เป็นต้น

สิ่งอำนวยความสะดวก

ปางอุ๋ง จัดบริการบ้านพัก ลานกางเต็นท์ไว้บริการ อาหารจัดหาได้ในหมู่บ้านม้ง ในฤดูกาลท่องเที่ยว จัดบริการเครื่องดื่ม เช่น กาแฟ ของที่ระลึก และผลิตผลจากการเกษตร

การเดินทาง

จากเชียงใหม่ใช้เส้นทางหมายเลข 108 เชียงใหม่ - แม่ฮ่องสอน ผ่านอำเภอฮอด แม่สะเรียง แม่ลาน้อย ถึงตลาดอำเภอขุนยวมเลี้ยวขวาเข้าทางหลวงหมายเลข 1263 ระยะทาง 21 กิโลเมตร ถึงศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางอุ๋ง ระยะทางห่างจากเชียงใหม่ 180 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 4-5 ชั่วโมง หรืออาจใช้เส้นทาง 1192 จากจอมทองผ่านดอยอินทนนท์สู่อำเภอแม่แจ่ม เข้าสู่หมายเลข 1263 มุ่งสู่ศูนย์ฯ ปางอุ๋ง เส้นทางนี้คดเคี้ยวขึ้นลงตามเนินเขา แต่ลาดยางตลอดสาย เส้นทางค่อนข้างเปลี่ยว เหมาะอย่างยิ่งสำหรับการท่องเที่ยวชื่นชมธรรมชาติและชีวิตวัฒนธรรม

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปางอุ๋ง

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ทาเหนือ

ที่ตั้ง : บ้านห้วยน้ำดิบ หมู่ที่ 2 ตำบลทาเหนือ อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่
โทรศัพท์ (053) 810765 - 8

ภูมิสังคม

เขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ทาเหนือ ภูมิประเทศประกอบด้วยเนินเขา ระบบนิเวศป่าผลัดใบ ประเภทป่าเต็งรัง และป่าเบญจพรรณ มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ตั้งแต่ 520 - 1,250 เมตร อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 22 องศาเซลเซียส ประชากรประกอบด้วยคนเมือง และกะเหรี่ยง

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ทาเหนือ จัดตั้งเป็นรูปโครงการหลวงพัฒนาภาคเหนือ ตั้งแต่ พ.ศ. 2521 ก่อนตัดถนนลูกรังเข้าสู่บ้านแม่ทาเหนือ ใน พ.ศ. 2536 ประชาชนใช้วัวต่าง ม้าต่าง เป็นพาหนะในการขนส่ง

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ภายในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ทา มีการปลูกพืชผัก 16 ชนิด เช่น ถั่วเข็ม ถั่วแขก แตงกวาญี่ปุ่น ซูกินี ถั่วหวาน พริกหวาน ฯลฯ มีโรงเรือนพืชผักอินทรีย์ ไม้ผลมีการปลูกเสาวรส มะละกอ มะเดื่อฝรั่ง

งานปศุสัตว์ มีการทดสอบการเลี้ยงควายนม ไก่ฟ้าคอแหวน แพะนม กระต่าย

งานอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมมีการปลูกหญ้าแฝก โครงการป่าชาวบ้าน ปลูกต้นการบูร นางพญาเสือโคร่ง ไผ่หวานอ่างขาง และจันทร์ทอง

ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์พัฒนาฯ มีป่าชุมชน และการทำแนวกันไฟรอบป่าชุมชน

บริเวณพื้นที่ใกล้เคียงมีน้ำตกขุนทา น้ำตกแม่ต๋ำและอุทยานแห่งชาติแม่ตะไคร้

สิ่งอำนวยความสะดวก

ภายในศูนย์พัฒนาฯ มีพื้นที่กางเต็นท์ บริการเช่าเต็นท์ และถุงนอน

การเดินทาง

จากเชียงใหม่ใช้ถนนเชียงใหม่ - สันกำแพงสายใหม่ หมายเลข 1317 ประมาณ 22.5 กิโลเมตรถึงสี่แยกร้องวัวแดง เลี้ยวเข้าสู่ถนนหมายเลข 1006 ผ่านโรงพยาบาลแม่ออน โรงเรียนแม่ออนวิทยาถึงสามแยกวัดเปาสามขา เลี้ยวขวาไปตามทางหลวงชนบท ล.พ. 2031 ระยะทางประมาณ 23 กิโลเมตร ถึงศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ทาเหนือ รวมระยะทางจากเชียงใหม่ถึงศูนย์พัฒนาฯ ประมาณ 46 กิโลเมตร

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ทาเหนือ

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก

ที่ตั้ง : บ้านธารทอง หมู่ที่ 8 ตำบลห้วยแก้ว อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่
โทรศัพท์ (053) 318316

ภูมิสังคม

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2524 อยู่ในเขตเทือกเขาขุนตาล ลักษณะภูมิประเทศเป็นเขตพื้นที่สูงประกอบด้วยระบบนิเวศป่าและภูเขา ความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางตั้งแต่ 700 - 1,300 เมตร อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด 15 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด 35 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,680 มิลลิเมตร/ปี

ระบบนิเวศป่าในเขตนี้ เคยเป็นสวนเมี่ยงของชาวบ้านในเขตอำเภอดอยสะเก็ด และสันกำแพงไม่น้อยกว่า 100 ปี ล่วงมาแล้ว ต้นเมี่ยงต้องการอากาศเย็น ร่มเงาของต้นไม้ใหญ่ จึงทำให้ระบบนิเวศป่าในเขตนี้ค่อนข้างสมบูรณ์

อีกประการหนึ่ง ประชากรที่อาศัยในเขตนี้เป็นคนเมือง ประกอบอาชีพทำเมี่ยงเป็นงานหลัก มิได้ทำไร่หมุนเวียนหรือปลูกข้าวไร่ ในเขตพื้นที่สูงจึงทำให้สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศป่ายังคงสมบูรณ์เช่นเดียวกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวงป่าเมี่ยง

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ภายในเขตสำนักงานพื้นที่ศูนย์พัฒนาฯ มีลำธารไหลผ่าน จึงสามารถจัดภูมิทัศน์ได้อย่างสวยงามร่มรื่น

ในด้านการเกษตรมีการเพาะพันธุ์ไม้ประดับ เช่น กล้วยไม้ บิโกเนีย ลิปสติก มังกรคาบแก้ว ปีกผีเสื้อ

การปลูกวานิลลา เพื่อเพาะพันธุ์สาธิต และนำฝักวานิลลาเพื่อกลั่นน้ำมันหอม

การปลูกกาแฟ ลองกอง อบเชย และการเพาะเห็ดหอม ไผ่หวานอ่างขาง ฯลฯ

ทรัพยากรการท่องเที่ยวอื่น ๆ ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์พัฒนาฯ ได้แก่ บ้านป๊อก (หมู่ที่ 1) บ้านแม่ลาย (หมู่ที่ 2) บ้านแม่คำปอง (หมู่ที่ 3) บ้านจำปี (หมู่ที่ 7) มีน้ำตกย่าจันทร์ น้ำตกสองแคว น้ำตกตาดปลาตึก น้ำตกผาเอียง บ้านธารทอง (หมู่ที่ 8) มีน้ำตกธารทอง น้ำตกวังโจ้ ผาน้ำลอด หินโยกหินคลอน

เขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามน่าประทับใจให้ความรู้ควบคู่กับการพักผ่อนหย่อนใจอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วมีลักษณะเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

สิ่งอำนวยความสะดวก

ภายในศูนย์พัฒนาฯ มีบ้านพักริมลำธาร ลานกางเต็นท์ไว้บริการนักท่องเที่ยว หมู่บ้านในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว เช่น หมู่ที่ 1 บ้านป๊อก หมู่ที่ 2 บ้านแม่ลาย หมู่ที่ 3 บ้านแม่คำปอง หมู่ที่ 8 บ้านธารทอง หมู่บ้านดังกล่าวมีที่พัก และอาหารบริการนักท่องเที่ยว

การเดินทาง

จากเชียงใหม่ใช้ถนนหมายเลข 1317 (เชียงใหม่ - แม่ออน) ผ่านทางแยกซ้ายมือเข้าบ่อน้ำพุร้อนสันกำแพง ถนนคดโค้งขึ้นสู่เนินเขา ผ่านองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว (ระยะทางจากเชียงใหม่ 37 กิโลเมตร) ตรงไปตามถนนเส้นเดิมประมาณ 5 กิโลเมตร ถึงศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงตีนตก

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงป่าเมี่ยง

ที่ตั้ง : บ้านปางบง หมู่ที่ 1 ตำบลเทพเสด็จ อำเภอดอยสะเก็ด
จังหวัดเชียงใหม่ 50220 โทร. (053) 318338

ภูมิสังคม

เขตพื้นที่ปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงป่าเมี่ยงรวมทั้งหมด 24 กลุ่มบ้าน ประชากรประกอบด้วยคนเมืองและกะเหรี่ยง พื้นที่ในบริเวณดังกล่าวประกอบด้วยระบบนิเวศป่าซึ่งเคยสมบูรณ์ และภูเขา ความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ตั้งแต่ 1,000 - 1,350 เมตร อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด 15 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 35 องศาเซลเซียส

เขตพื้นที่ในบริเวณพื้นที่สูงดังกล่าว เป็นเขตปลูกเมี่ยงของคนเมืองไม่ต่ำกว่า 150 ปี ล่วงมาแล้ว คนเมืองปลูกเมี่ยงเพื่อบริโภค และแลกเปลี่ยนกับหมู่บ้านพื้นราบ เขตปลูกเมี่ยงอยู่ในเขตพื้นที่สูง ระบบนิเวศป่าสมบูรณ์ในเขตอำเภอแม่ออน ดอยสะเก็ดของจังหวัดเชียงใหม่

การคมนาคมก่อนสร้างทางรถยนต์
(ประมาณ พ.ศ. 2520)
ใช้วัวต่าง เป็นพาหนะในการขนส่ง

การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา

การเยี่ยมชมสวนเมี่ยง สวนกาแฟ (อราบิก้า) ระบบนิเวศป่า เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่น่าศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ระบบนิเวศป่ายังคงสมบูรณ์ จัดเป็นป่าอนุรักษ์ของชาวบ้านที่ยังคงมีความหลากหลายทางชีวภาพ การพึ่งพิงอิงกันของต้นเมี่ยง ต้นกาแฟกับร่มเงาของป่า เป็นสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งทำให้ชาวบ้านอนุรักษ์ป่า

ในเขตพื้นที่ใกล้เคียงยังมีจุดชมวิวยอดดอยลังกา (สูง 1,750 เมตร) น้ำตกเทพเสด็จ (สูง 80 เมตร)

แหล่งท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาในพื้นที่ศูนย์พัฒนาฯ ประกอบด้วย การปลูกกาแฟ วานิลลา เฟิน กล้วยไม้ พลับ บ๊วย ส้ม ลองกอง การเลี้ยงกระต่าย การเลี้ยงผึ้ง การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยพืชสด โครงการป่าชาวบ้าน ฯลฯ

การเดินทาง

จากเชียงใหม่ใช้เส้นทาง เชียงใหม่-เชียงราย (ถนนหมายเลข 118) ไปประมาณกิโลเมตรที่ 42 แล้วเลี้ยวขวาไปตามถนนหมายเลข 1252 ขึ้นลงตามเนินเขาประมาณ 10 กิโลเมตร ถึงศูนย์พัฒนาโครงการหลวงป่าเมี่ยง

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงป่าเมี่ยง

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำริน

ที่ตั้ง : บ้านห้วยน้ำริน หมู่ที่ 8 ตำบลเจดีย์ใหม่ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

โทรศัพท์ (053) 163343, (081) 0306417

ภูมิสังคม

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำริน ก่อตั้งขึ้นปี พ.ศ. 2525 ประชากรในพื้นที่รับผิดชอบ 6 กลุ่มบ้าน ประกอบด้วยลาหู่ดำเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนั้นเป็นคนเมืองกับม้ง 2 กลุ่มบ้าน ลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่สูงในเขตเทือกเขาผีปันน้ำ ความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางตั้งแต่ 700 - 1,250 เมตร ในเขตภูเขาประกอบด้วยระบบนิเวศป่าเบญจพรรณ ป่าสน และป่าฟื้นตัวจากการทำไร่ และพื้นที่ทำกิน

อุณหภูมิต่ำสุด 13.6 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด 28.2 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ย 18.3 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,075.5 มิลลิเมตรต่อปี

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

จุดเด่นของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำริน คือ พื้นที่ปลูกเฟินชนิดต่าง ๆ เช่น เฟินเขากวาง เฟินหนัง การปลูกเฟิน ปลูกทั้งแปลงสาธิตของโครงการหลวง และชาวบ้าน

นอกจากเฟินแล้ว ยังมีการปลูกไม้ดอก ได้แก่ แคลล่าลิลี่ ตุ่มเงินตุ่มทอง พืชสมุนไพร ไม้ผล พืชผักปลอดสารพิษ และพืชไร่

งานปศุสัตว์ ได้แก่ การเลี้ยงไก่ โคเนื้อ สุกร และไก่ฟ้า

สิ่งอำนวยความสะดวก

มีลานกางเต็นท์ และบ้านพักบนยอดดอย ซึ่งอากาศเย็นตลอดปี

การเดินทาง

จากเชียงใหม่ใช้ทางหลวงหมายเลข 118 เชียงใหม่ - เชียงราย ระหว่างกิโลเมตรที่ 63 - 64 เลี้ยวขวา ผ่านป่าภูเขาและพื้นที่ทำกินชาวบ้าน ระยะทาง 9 กิโลเมตร ระยะทางห่างจากเชียงใหม่ 72 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 1.30 ชั่วโมง

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำริน

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยโป่ง

ที่ตั้ง : บ้านห้วยโป่ง หมู่ที่ 13 ตำบลเจดีย์ใหม่ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย
โทรศัพท์ (081) 1901272, (081) 8853973

ภูมิสังคม

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยโป่ง ก่อตั้งขึ้นปี พ.ศ. 2525 ดูแลพื้นที่ 15 กลุ่มบ้าน ประชาชนประกอบด้วย คนเมือง และลาหู่ พื้นที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 800 - 1,280 เมตร ลักษณะของพื้นที่ประกอบด้วยระบบนิเวศป่าเมี่ยง และพื้นที่ทำกินของชาวบ้าน อากาศค่อนข้างหนาวเย็น อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด 4.5 องศาเซลเซียส สูงสุด 41.5 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝน 2,113 มิลลิเมตรต่อปี

พื้นที่บริเวณนี้ คนเมืองทำสวนเมี่ยง ไม่น้อยกว่า 100 ปีมาแล้ว บริเวณสวนเมี่ยงในเขตเทือกเขาขุนตาล และเทือกเขาผีปันน้ำ มีอาณาเขตติดต่อจากอำเภอแม่ออน อำเภอดอยสะเก็ด และเวียงป่าเป้า

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ภายในศูนย์ฯ ได้ปลูกพืชผัก ได้แก่ คะน้ายอดดอยคำ คอสสลัด บร็อกโคลีนีแตงกวาญี่ปุ่น ผักกาดฮ่องเต้ ผักกาดใบแดง สมุนไพร ได้แก่ เสจ สวิทเบซิล ไชว์ ซอเรลอิตาเลี่ยนพาร์สเลย์ และโรสแมรี่ ไม้ดอกไม้ประดับ ได้แก่ เฟินหนัง เฟินเขากวาง บรอมีเลียดส์ แคลล่าลิลี่สีเหลือง - ชมพู ไม้ผล ได้แก่ มะม่วงเสาวรส อะโวกาโด

ภายในเขตสำนักงาน มีโรงผลิตปุ๋ยหมักโดยไม่ต้องพลิกกอง ซึ่งเป็นการประหยัดแรงงานและเวลาในการผลิตปุ๋ยหมัก

การฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติประกอบด้วยงานอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยการปลูกหญ้าแฝก การผลิตปุ๋ยหมัก ปุ๋ยน้ำชีวภาพ งานปลูกป่าชาวบ้าน การฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธาร

กิจกรรมเหล่านี้ สามารถติดต่อศึกษาดูงานได้เช่นเดียวกับศูนย์พัฒนาโครงการหลวงอื่น ๆ

ชีวิตวัฒนธรรมของลาหู่ในเขตนี้ก็เป็นกิจกรรมหนึ่งซึ่งน่าสนใจ

สิ่งอำนวยความสะดวก

ศูนย์ฯ มีบ้านพักนักท่องเที่ยวลานกางเต็นท์ และใกล้ ๆ ศูนย์บริเวณบ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติแม่ขะจานมีที่พักและร้านอาหาร

การเดินทาง

จากเชียงใหม่ใช้ถนนหมายเลข 118 เชียงใหม่ - เชียงรายถึงกิโลเมตรที่ 64 แยกซ้ายมือเข้าไป 3 กิโลเมตร ถึงศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยโป่ง

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยโป่ง

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำขุ่น

ที่ตั้ง : บ้านห้วยน้ำขุ่น ตำบลท่าก๊อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย
โทรศัพท์ (089) 8544176

ภูมิสังคม

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำขุ่น ก่อตั้งขึ้นปี พ.ศ. 2526 ในปัจจุบันมีเขตรับผิดชอบ 22 กลุ่มบ้าน ประชากรประกอบด้วย จีนยูนนาน อาเข่อ อาข่า และคนเมือง

พื้นที่ประกอบด้วยภูเขา ระบบนิเวศป่า ไร่หมุนเวียน สวนผลไม้ ไร่และนา พื้นที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ตั้งแต่ 700 - 1,300 เมตร

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ถนนดินลูกรัง ระยะทาง 25 กิโลเมตร ขึ้นลงตามเนินเขา ย่านป่า พื้นที่ทำกินของชาวบ้าน และทัศนียภาพสองข้างทางบนยอดเขา และไหล่เขาเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สวยงาม น่าประทับใจสำหรับนักท่องเที่ยวผู้รักธรรมชาติ และอากาศบริสุทธิ์

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำขุ่น เป็นแหล่งปลูกบ๊วยที่สำคัญของโครงการหลวง มีการปลูกและแปรรูปชาจีนผูเอ๋อร์แห่งเดียวในโครงการหลวง นอกจากนี้ยังมีชาอัสสัม กาแฟ พลัม พลับ เสาวรส ผัก และการเลี้ยงกระต่าย

นอกจากศูนย์ฯ มีกิจกรรมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ศูนย์ฯ ยังมีกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การปลูกหญ้าแฝก การผลิตปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยน้ำชีวภาพ การจัดทำฝายการปลูกป่า ฯลฯ กิจกรรมดังกล่าวแล้ว เหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการท่องเที่ยวเพื่อแสวงหาความรู้ควบคู่กับการพักผ่อน สัมผัสบรรยากาศอันบริสุทธิ์ของระบบนิเวศป่า และวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์

กลุ่มชาติพันธุ์อาเข่อ ซึ่งปฏิเสธว่าตัวเองไม่ใช่อาข่า อพยพมาจากดอยตุง 4 คน เมื่อประมาณ พ.ศ. 2525 ปัจจุบันมีประมาณ 48 หลังคาเรือน ยังมีการแต่งกายการสร้างบ้านเรือนและชีวิตวัฒนธรรมแบบเดิม หมู่บ้านอาเข่ออยู่ติดกับหมู่บ้านจีนยูนนาน ซึ่งมีอาคารบ้านเรือนทันสมัยแตกต่างจากอาเข่อ

อย่างไรก็ตามความแตกต่างของ 2 วัฒนธรรมใน 1 พื้นที่ก็อยู่ร่วมกันได้อย่างกลมกลืนในเขตโครงการหลวง

สิ่งอำนวยความสะดวก

ภายในเขตสำนักงานของศูนย์ฯ มีลานกางเต็นท์ไว้บริการ นอกเขตสำนักงานมีร้านค้าและบ้านพักของจีนยูนนานสามารถติดต่อขอพักค้างคืนได้

การเดินทาง

จากเชียงใหม่ใช้ทางหลวงหมายเลข 118 เชียงใหม่ - เชียงราย ผ่านอำเภอเวียงป่าเป้า ผ่านสามแยกเข้าสู่อำเภอพร้าว ถึงบ้านแม่ต๋ำ กิโลเมตรที่ 111 เลี้ยวซ้ายผ่านวัดแม่ต๋ำ ถนนดินลูกรังผ่านภูเขาระยะทาง 25 กิโลเมตร ถึงศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำขุ่น

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยน้ำขุ่น

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยแล้ง

ที่ตั้ง : บ้านปอกลาง ตำบลปอ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย
โทรศัพท์ (053) 918441

ภูมิสังคม

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยแล้ง ก่อตั้งขึ้นปี พ.ศ. 2542 มีกลุ่มบ้านรับผิดชอบ 11 กลุ่มบ้าน ประกอบด้วย 4 กลุ่มชาติพันธุ์ คือ ม้ง ลื้อ เย้า และเผ่าขมุ

ลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่สูง ประกอบด้วยภูเขาสลับซับซ้อน ระบบนิเวศป่าส่วนหนึ่งได้ถูกบุกเบิกเป็นพื้นที่ทำกิน ก่อนศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยแล้งเข้ามาพัฒนาในเขตนี้ ความสูงของพื้นที่แตกต่างกันตั้งแต่ 450 - 1,300 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง อากาศค่อนข้างหนาวเย็นอุณหภูมิต่ำสุด 6 องศาเซลเซียส สูงสุด 36 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ย 21 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝน 1,677 มิลลิเมตรต่อปี

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

พื้นที่สำนักงานอยู่บนเนินเขา สามารถมองเห็นทัศนียภาพได้ไกลทั้งสี่ทิศ กลางคืนยามข้างแรมในฤดูหนาวท้องฟ้าโปร่ง สามารถมองเห็นดวงดาวระยิบระยับ ดาษดื่น เต็มท้องฟ้า เพราะไม่มีแสงไฟฟ้าบดบังดวงดาวเช่นในเมือง

ยามข้างขึ้นแสงสว่างนวลใยของดวงจันทร์ก็สาดส่องบนเนินเขา ทุ่งหญ้าและพื้นที่ทำกินของชาวบ้านสามารถมองได้ไกลสุดสายตาในท่ามกลางอากาศที่หนาวเหน็บของฤดูหนาวคืนท้องฟ้าโปร่งใสที่อุณหภูมิต่ำกว่า 8 องศาเซลเซียส

ทัศนียภาพเช่นนี้ สามารถสัมผัสได้ทุก ๆ ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงในเขตพื้นที่ห่างไกลที่ตั้งอยู่บนดอยสูง นี่คืออัตลักษณ์ที่มีเสน่ห์และเป็นจุดขายอย่างหนึ่ง สำหรับคนรักท้องฟ้าและดวงดาว

นอกจากนี้เส้นทางจากอำเภอเวียงแก่น ซึ่งเลียบภูเขาสู่อำเภอเชียงของด้านขวามือเลียบแม่น้ำโขงผ่านเกาะแก่งนับเป็นทิวทัศน์ที่สวยงามยิ่งนัก

ภายในศูนย์ฯ ถึงแม้อยู่บนเนินสูงก็ได้แก้ไขปัญหาเรื่องขาดแคลนน้ำ และได้สร้างโรงเรือนปลูกพืชผัก เช่น บร๊อคโคลีดอยคำ กะหล่ำปลี ไม้ผล เช่น เสาวรส พีช พลับ อะโวกาโด มะนาว มะม่วง เกาลัดจีน กีวีฟรุ๊ต พลัมจุหลี และองุ่น นอกจากนี้ก็มีการปลูกพืชไร่ มีการส่งเสริมงานหัตถกรรมและการท่องเที่ยว

กิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ การปลูกหญ้าแฝก การปลูกป่า การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ฯลฯ

กลุ่มชาติพันธุ์ ขมุ หมู่บ้านท่าผา ตำบลท่าข้าม เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่แตกต่างจากศูนย์ฯ อื่น ๆ ขมุมีฝีมือในการทำจักสาน นอกจากขมุแล้ว ยังมีงานหัตถกรรมและชีวิตวัฒนธรรมของเมี่ยน (เย้า) ไทยลื้อ และม้ง

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยแล้ง จึงเป็นศูนย์ฯ หนึ่งที่มีความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรมเหมาะกับการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาและพักผ่อนหย่อนใจ

สิ่งอำนวยความสะดวก

ศูนย์ฯ จัดบริการลานกางเต็นท์ไว้บริการ สำหรับอาหารและเครื่องดื่มนักท่องเที่ยวต้องเตรียมไปเอง หมู่บ้านห่างไกลจากศูนย์ฯ ประมาณ 9 กิโลเมตร

การเดินทาง

จากอำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ไปตามถนนหมายเลข 1020 ถึงทางสามแยกเลี้ยวซ้ายเข้าสู่ถนนหมายเลข 1155 ระหว่างกิโลเมตร 56 - 57 เลี้ยวซ้ายเข้าสู่ซอย 5 หมู่ที่ 5 บ้านห้วยแล้ง ผ่านหมู่บ้าน ทุ่งนา และเนินเขาระยะทาง 9 กิโลเมตร ถึงศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยแล้ง

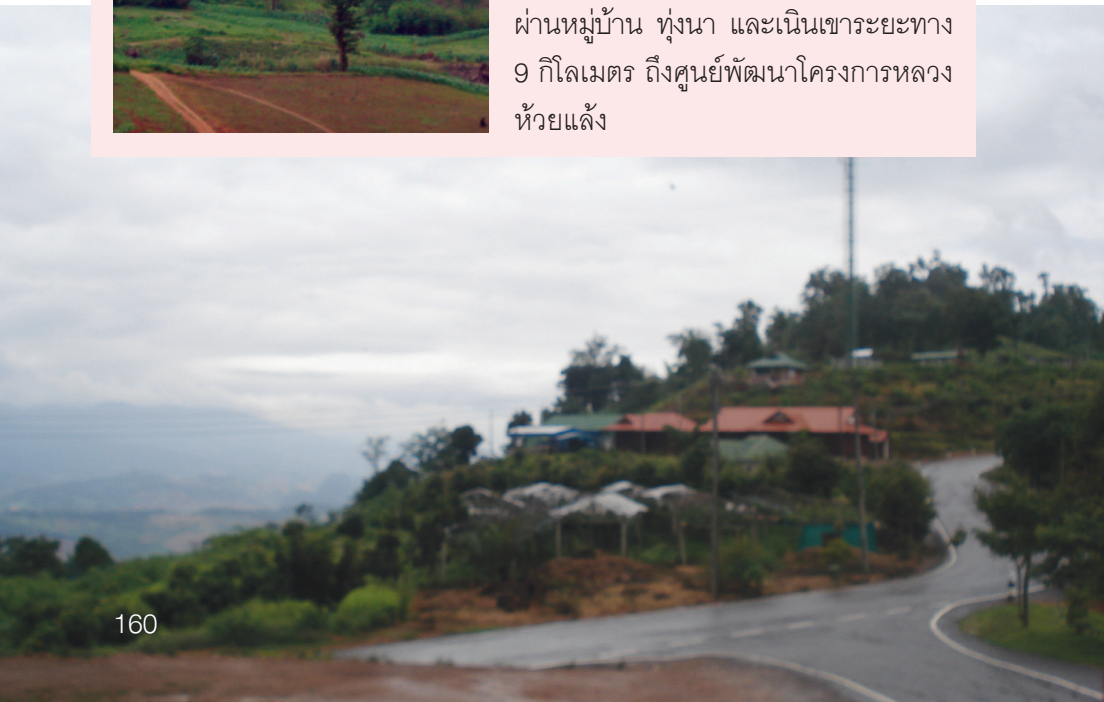

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยแล้ง

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงผาตั้ง

ที่ตั้ง : บ้านผาตั้ง ตำบลปอ อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย
โทรศัพท์ (053) 613308, (081) 9606598

ภูมิสังคม

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงผาตั้ง ก่อตั้งขึ้นปี พ.ศ. 2550 เดิมทีเดียวเป็นหน่วยงานย่อยของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงห้วยแล้ง พื้นที่บริเวณนี้อยู่ในเขตเทือกเขาหลวงพระบาง ระบบนิเวศป่าเคยอุดมสมบูรณ์แต่ถูกบุกรุกแผ้วถางจากกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง จีนยูนนาน ลาหู่ เย้า อาข่า และคนพื้นเมือง เพื่อทำไร่เลื่อนลอย และจัดหาที่ทำกิน ประมาณปี พ.ศ. 2510 - 2525 ดินแดนเขตอำเภอเวียงแก่น เทิง เชียงของ เชียงแสน เชียงคำ เชียงม่วน เป็นเขตของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ ระยะนี้ได้มีการทำลายป่าเพื่อปราบปรามผู้ก่อการร้าย

ระดับความสูงของภูมิประเทศ ตั้งแต่ 600 - 1,800 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง อุณหภูมิเฉลี่ย 27 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุด 1 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝน 1,450 มิลลิเมตรต่อปี

ประชากรประกอบด้วย จีนยูนนาน ม้ง เย้า ลาหู่ อาข่า ไทยลื้อ และคนพื้นเมือง

พื้นที่ป่าในเขตผาตั้งในปัจจุบันคงเป็นที่ทำไร่ และทุ่งโล่งสุดสายตา ป่าทึบมีน้อย แต่ชาวบ้านได้ปลูกยางพาราเพิ่มเติมมากยิ่งขึ้น ทำให้ภูเขามีต้นไม้ปกคลุม

เนื่องจากเขตพื้นที่สูง จึงทำให้มีอากาศหนาวเย็นในเวลากลางคืนตลอดปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งฤดูหนาว จึงจัดเป็นเขตน่าท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสอากาศหนาวเย็นเป็นอย่างยิ่ง

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ภายในเขตพื้นที่สำนักงานของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงผาตั้ง มีแปลงเพาะต้นกล้าและปลูกพืชผัก ได้แก่ แครอทม่วง ต้นหอมญี่ปุ่น ถั่วลันเตาหวาน กระเทียมต้น ถั่วน้อย คะน้าฮ่องกง ไม้ผล ได้แก่ บ๊วย พลัม พลับ พีช กีวีฟรุต นอกจากนี้ยังมีไม้ดอก และปศุสัตว์ ได้แก่ กระต่าย แพะ ไก่กระดูกดำ และหมู การปลูกไม้โตเร็วในโครงการป่าชาวบ้าน การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยน้ำชีวภาพ

ทรัพยากรการท่องเที่ยวนอกเขตศูนย์ ได้แก่ บ้านผาตั้งของจีนยูนนานหรือจีนคณะชาติ ซึ่งมีที่พักร้านอาหารจีนยูนนาน และเครื่องดื่มบริการ อากาศซึ่งหนาวเย็น อาหารอร่อย ประกอบกับธรรมชาติที่สวยงาม ทำให้ที่พักบ้านผาตั้งเป็นสิ่งประทับใจแก่นักท่องเที่ยวเป็นอย่างยิ่ง

สถานที่ท่องเที่ยวดอยผาตั้ง ห่างจากหมู่บ้านประมาณ 1 กิโลเมตร ติดกับชายแดนสาธารณรัฐประชาชนลาวโดยมีผาบ่อง (ประตูสยาม) เป็นช่องประตูพรมแดน

บริเวณนี้ประกอบด้วย ดอยผาตั้ง ประตูสยาม ป่าหินยูนนาน ช่องเขาลาด คุกดิน ลานหญ้าบนภูเขา ศาลาอนุสรณ์นายพลหลี่ ณ จุดนี้สามารถมองเห็นผาตั้งห่างออกไปประมาณ 100 เมตร และที่ราบลุ่มล่างหน้าผาข้างหน้า คือ แผ่นดินลาว

บรรยากาศดอยผาตั้งเปลี่ยนไปตามฤดูกาล ฤดูฝนจะมองเห็นปุยเมฆขาวหนาทึบ ลอยกระทบผาตั้ง ฤดูหนาวมองเห็นทะเลหมอกในยามเช้า ณ จุดนี้อากาศหนาวเย็นตลอดปี

สิ่งอำนวยความสะดวก

ศูนย์ฯ มีบ้านพักและสถานที่กางเต็นท์ไว้บริการนักท่องเที่ยว นอกจากนี้บริเวณบ้านผาตั้ง ซึ่งตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ติดต่อกับศูนย์ฯ มีรีสอร์ทบ้านพัก ร้านอาหารจีนยูนนานพร้อมเครื่องดื่ม ชา และกาแฟ บนดอยผาตั้ง ไว้ต้อนรับนักท่องเที่ยวตลอดปี

การเดินทาง

ออกจากอำเภอเมืองเชียงราย ใช้ถนนหมายเลข 1233 ผ่านอำเภอเวียงชัยเข้าสู่ถนน 1326 ผ่านอำเภอพญาเม็งราย เข้าสู่ถนน 1020 มุ่งสู่อำเภอเวียงแก่น เลียบแม่น้ำโขง ลงมาทางใต้เข้าสู่ถนนหมายเลข 1155 ระหว่างกิโลเมตรที่ 55 - 56 มีทางเลี้ยวเข้าสู่ดอยผาตั้ง หมายเลข ช.ร. 4029 เข้าไป 14 กิโลเมตร ถึงบ้านผาตั้งรีสอร์ทบนยอดดอย และศูนย์พัฒนาโครงการหลวงผาตั้ง

หมายเหตุ : การเดินทางถ้าใช้เส้นทางผ่านอำเภอเทิง หมายเลข 1020 ผ่านอำเภอเทิง แล้วเข้าสู่ถนนหมายเลข 1155 ถึงทางแยกระหว่างกิโลเมตรที่ 55 - 56 ให้เลี้ยวขวาเข้าสู่ดอยผาตั้ง

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพาตั้ง

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงสะโงะ

ที่ตั้ง : บ้านดอยสะโงะ ตำบลศรีดอนมูล อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
โทรศัพท์ (053) 918455

ภูมิสังคม

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงสะโงะ ก่อตั้งขึ้นปี พ.ศ. 2521 มีพื้นที่รับผิดชอบ 7 กลุ่มบ้าน ประชากรประกอบด้วยอาข่า ไทยลื้อ และคนพื้นเมือง ลักษณะภูมิประเทศประกอบด้วยเนินเขาเตี้ย ๆ ระบบนิเวศป่า และพื้นที่ทำกิน (สวนไร่นา) ระดับความสูงตั้งแต่ 400 - 700 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง อุณหภูมิสูงสุด 36 องศาเซลเซียส ต่ำสุด 6 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ย 21 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝน 1,600 มิลลิเมตรต่อปี

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ภายในเขตพื้นที่สำนักงานมีโรงเรือนและแปลงปลูกพืชผัก สมุนไพรคาโมมายปลูกไม้ผล ได้แก่ มะละกอปากช่อง อะโวกาโด เสาวรส ไม้ดอก ได้แก่ หน้าวัวเปลวเทียน ขิงแดง ขิงซมพู และเบญจมาศ

ศูนย์ฯ สะโงะ สามารถพัฒนาการปลูกดอกหน้าวัวที่มีคุณภาพที่ดีที่สุดในโครงการหลวง

นอกจากการส่งเสริมการปลูกพืชแล้ว ยังส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ แพะ สุกร และไก่

ในด้านการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ได้จัดโครงการหมู่บ้านสะอาด กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มเยาวชน กลุ่มสหกรณ์การเกษตร กลุ่มอนุรักษ์ และส่งเสริมการท่องเที่ยว

งานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ได้จัดตั้งโครงการป่าชาวบ้าน การปลูกหญ้าแฝก

การทำปุ๋ยหมักโดยไม่ต้องพลิกกองปุ๋ยหมัก ก็เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งซึ่งควรเรียนรู้

ชีวิตวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์อาข่า เช่น การแต่งกาย การสร้างบ้านเรือน ประเพณี การโล้ชิงช้า ฯลฯ ก็ยังคงรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้

แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เช่น จุดชมวิวดอยสะโงะ สามารถมองเห็นทิวทัศน์ของสามเหลี่ยมทองคำ และทะเลหมอกในฤดูหนาว

สามเหลี่ยมทองคำบ้านสบรวก เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ห่างจากศูนย์ฯ 6 กิโลเมตร และเป็นทางผ่านเข้าสู่ศูนย์ฯ มีโรงแรม ร้านขายของที่ระลึก ร้านอาหาร และอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง บรรยากาศสดชื่นจากสายลมของแม่น้ำและทัศนียภาพที่สวยงาม ทำให้เกิดความสุข สดชื่น น่าประทับใจ แตกต่างกันออกไปตามกาลเวลาของกลางวัน หรือกลางคืน

สิ่งอำนวยความสะดวก

มีบริการบ้านพัก 2 หลัง ลานกางเต็นท์

การเดินทาง

จากเชียงรายใช้ทางหลวงหมายเลข 1 สู่อำเภอแม่จัน เลี้ยวขวาไปตามถนน 1016 ถึงเชียงแสน เลี้ยวซ้ายเข้าสู่ถนน 1290 เลียบริมแม่น้ำโขง ถึงสามเหลี่ยมทองคำบ้านสบรวกเลี้ยวซ้ายไปตามถนน ช.ร. 3112 ระยะทาง 6 กิโลเมตร ถึงศูนย์พัฒนาโครงการหลวงสะโงะ

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงสะโงะ

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะเรียง

ที่ตั้ง : บ้านอมพายใต้ หมู่ที่ 11 ตำบลป่าแป๋ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ภูมิสังคม

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะเรียง ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2536 โดยแยกออกมาจากศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ลาน้อย ประชากรส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ละว้ามากที่สุด รองลงมาคือ กะเหรี่ยง ละว้าหรือลัวะเป็นกลุ่มชาติพันธุ์โบราณที่สุดของล้านนา ร่องรอยทางประวัติศาสตร์ของลัวะเกิดขึ้นตั้งแต่ก่อนสมัยนครรัฐ (City State) หรือก่อน พ.ศ. 1000

ปัจจุบันลัวะตั้งถิ่นฐานอยู่ในเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน เขตอำเภอแม่แจ่ม อำเภอฮอด (เชียงใหม่) อำเภอแม่สะเรียง และอำเภอแม่ลาน้อย (แม่ฮ่องสอน) มีชาวลัวะตั้งถิ่นฐานอยู่มาก

เขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะเรียง มีระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางตั้งแต่ 800 - 1,200 เมตร อุณหภูมิเฉลี่ย 4 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด 34 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,383 มิลลิเมตรต่อปี

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ภายในศูนย์ฯ มีการปลูกพืชผักเมืองหนาว ไม้ผล พืชไร่ งานปศุสัตว์ การพัฒนาสังคมและกิจกรรมกลุ่ม เช่น โครงการหมู่บ้านสะอาด ฯลฯ งานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ลัวะ รู้จักทำนาเช่นเดียวกับกะเหรี่ยง มาตั้งแต่โบราณ การทำนาขั้นบันไดตามไหล่เขา ระบบเหมือง ฝาย เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม น่าประทับใจภายในหมู่บ้านลัวะ

สิ่งอำนวยความสะดวก

มีบ้านรับรองนักท่องเที่ยว ลานกางเต็นท์ไว้บริการ การเดินทางระยะทางห่างจากถนนหมายเลข 108 ระยะทาง 34 กิโลเมตร ลาดยาง 16 กิโลเมตร เหลืออีก 18 กิโลเมตร ถนนดินลูกรัง ฤดูฝนค่อนข้างมีอุปสรรค เส้นทางคดเคี้ยว ขึ้นลงตามภูเขา ระยะทางดินลูกรัง 18 กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง ในฤดูฝน หรือมากกว่านั้น แต่ก็ตื่นเต้นสวยงามคุ้มค่ากับการมาเยือน

การเดินทาง

จากเชียงใหม่ ใช้ทางหลวงหมายเลข 108 เชียงใหม่ – แม่ฮ่องสอน ผ่านอำเภอฮอด (กม. 88) อุทยานแห่งชาติออบหลวง ถึงบ้านกองลอย เลี้ยวขวาเข้าสู่ถนนหมายเลข 1270 ประมาณ 16 กิโลเมตร ถึงศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่โถ เดินทางไปตามถนนลูกรังอีก 18 กิโลเมตร ถึงศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะเรียงจากศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะเรียงมีเส้นทางดินลูกรังแคบ ๆ ผ่านภูเขาสู่โครงการหลวงแม่ลาน้อย เส้นทางนี้เหมาะสำหรับรถยนต์ขับเคลื่อน 4 ล้อ แต่การเดินทางได้เฉพาะฤดูร้อน ฤดูหนาว เท่านั้น

แผนที่การเดินทางไป
ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่สะเรียง

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ลาน้อย

ที่ตั้ง : หมู่ที่ 5 ตำบลห้วยห้อม อำเภอแม่ลาน้อย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
โทรศัพท์ (089) 2235503, (081) 0200261, (089) 9563295

ภูมิสังคม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ทรงเยี่ยมราษฎรบ้านห้วยห้อม (กะเหรี่ยง) ตั้งแต่ พ.ศ. 2519 พ.ศ. 2521 พ.ศ. 2522 พ.ศ. 2523 และ พ.ศ. 2535 ด้วยพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับการช่วยเหลือราษฎรผู้ยากไร้ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม นี่คือตัวอย่างหนึ่งในการเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมราษฎรในพื้นที่ทุรกันดารก่อนการพัฒนาเส้นทางหลวงในชนบท

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ลาน้อย ตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2523 ในปัจจุบันมีกลุ่มบ้านรับผิดชอบ 12 กลุ่มบ้าน ประกอบด้วย กะเหรี่ยง 10 กลุ่มบ้าน และลัวะ 2 กลุ่มบ้าน (บ้านดง บ้านละอูบ)

ลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางตั้งแต่ 1,000 - 1,300 เมตร ระบบนิเวศป่าเบญจพรรณ ป่าสน ในอดีตเคยอุดมสมบูรณ์แต่ปัจจุบันได้ถูกพัฒนาเป็นพื้นที่ทำกินจากกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตอำเภอแม่ลาน้อย แม่สะเรียง ซึ่งประกอบด้วย ม้ง กะเหรี่ยง และลัวะ

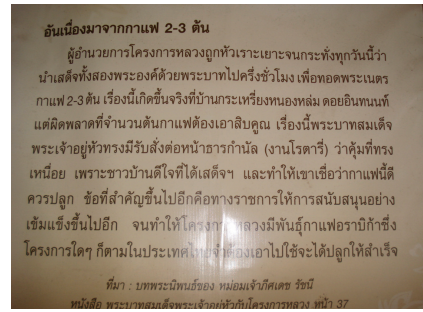

อันเนื่องมาจากกาแฟ 2-3 ต้น

ผู้อำนวยการโครงการหลวงถูกหัวเราะเยาะจนกระทั่งทุกวันนี้ว่า นำเสด็จทั้งสองพระองค์ด้วยพระบาทไปครึ่งชั่วโมง เพื่อทอดพระเนตรกาแฟ 2-3 ต้น เรื่องนี้เกิดขึ้นจริงที่บ้านกระเหรี่ยงหนองหล่ม ดอยอินทนนท์ แต่ผิดพลาดที่จำนวนต้นกาแฟต้องเอาสิบคูณ เรื่องนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีรับสั่งต่อหน้าธารกำนัล (งานโรตารี่) ว่าคุ้มที่ทรงเหนื่อย เพราะชาวบ้านดีใจที่ได้เสด็จฯ และทำให้เขาเชื่อว่ากาแฟนี้ดีควรปลูก ข้อที่สำคัญขึ้นไปอีกคือทางราชการให้การสนับสนุนอย่างเข้มแข็งขึ้นไปอีก จนทำให้โครงการหลวงมีพันธุ์กาแฟอราบิก้าซึ่งโครงการใดๆ ก็ตามในประเทศไทยจะต้องเอาไปใช้จะได้ปลูกให้สำเร็จ

ที่มา : บทพระนิพนธ์ของ หม่อมเจ้าภีศเดช รัชนี
หนังสือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับโครงการหลวง หน้า 37

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่น่าศึกษา ได้แก่ การปลูกพืชผักภายใต้โรงเรือนไม้ไผ่ การปลูกไม้ผลเมืองหนาว การทอผ้าขนแกะ ผ้าฝ้ายทอมือ การตีเหล็ก การทำเครื่องเงิน โครงการหมู่บ้านสะอาด โครงการป่าชาวบ้าน ฯลฯ

ในเขตบ้านลัวะ นอกจากมีช่างตีเหล็กแล้วยังมีเสาหลักบ้านหอผีหมู่บ้าน

ศิลปะในการทำนาดำตามไหล่เขา หรือนาขั้นบันไดของกะเหรี่ยงและลัวะเป็นศิลปะในด้านการเกษตรกรรมที่สวยงามยิ่งทั้งฤดูกาลเพาะกล้า และฤดูกาลเก็บเกี่ยว

ที่บ้านห้วยห้อม (กะเหรี่ยง) นอกจากมีการทอผ้าขนแกะแล้ว บ้านห้วยห้อมยังได้จัดตั้งธนาคารข้าวขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2514 ตามกระแสพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และเป็นต้นแบบของธนาคารข้าวแห่งอื่น ๆ

สิ่งอำนวยความสะดวก

ศูนย์ฯ แม่ลาน้อย บริการบ้านพักรับนักท่องเที่ยว ได้ 40 - 50 คน สถานที่กางเต็นท์ บ้านพักแบบโฮมสเตย์ และกิจกรรมการท่องเที่ยว

การเดินทาง

จากเชียงใหม่ใช้ถนนเชียงใหม่ - แม่ฮ่องสอน หมายเลข 108 ผ่านอำเภอฮอด แม่สะเรียงถึงกิโลเมตรที่ 32 เลี้ยวขวาเข้าสู่ถนน 1266 ระยะทาง 30 กิโลเมตร (บางตอนเป็นดินลูกรัง) ฤดูฝนการคมนาคมค่อนข้างลำบาก ระยะห่างจากเชียงใหม่ 250 กิโลเมตร ใช้เวลาประมาณ 4 - 5 ชั่วโมง

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ลาน้อย

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม

ที่ตั้ง : บ้านหนองปู หมู่ที่ 9 ตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน
โทรศัพท์ (053) 518059, (081) 9989008

ภูมิสังคม

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม ก่อตั้งขึ้นปี พ.ศ. 2521 สภาพพื้นที่ค่อนข้างเป็นที่ราบความสูงของพื้นที่ระหว่าง 480 - 600 เมตร และมีเนินเขาเตี้ย ๆ ไม่เกิน 700 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง ประชากรมีทั้งหมด 13 กลุ่มบ้าน ส่วนใหญ่เป็นกะเหรี่ยง (โปว์) นับถือศาสนาพุทธ รับประทานอาหารมังสวิรัติ ตามแนวคำสอน และจารีตของบรรพบุรุษ ซึ่งเป็นพรานป่าที่ให้สัตย์ปฏิญาณต่อพระพุทธเจ้า

"จะไม่รับประทานเนื้อสัตว์"

ตำนานแห่งความเชื่อดังกล่าวแล้วได้ก่อให้เกิดการปฏิบัติติดต่อกันมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้

กะเหรี่ยงโปว์ มีฝีมือในด้านการทอผ้า การทำเครื่องเงิน จักสาน เช่นเดียวกับกะเหรี่ยงทั่ว ๆ ไป แต่กะเหรี่ยงกลุ่มวัดพระบาทห้วยต้ม ได้รวมกลุ่มหัตถกรรมและพัฒนาฝีมือดีกว่าหมู่บ้านอื่น ๆ

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ภายในศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม มีงานทดสอบ และสาธิตเทคโนโลยี ได้แก่ การปลูกพืชผัก 6 โรงเรือน การปลูกไม้ผล การปลูกสมุนไพร 7 ชนิด ได้แก่ กะเพรา ผักชี ตะไคร้ ว่านสาวหลง ไพล การบูร และตะไคร้หอม นอกจากนี้ยังส่งเสริมการเลี้ยงกระต่าย ไก่เบรส

งานภาคนอกการเกษตรที่สำคัญ คือ ผลิตภัณฑ์จากผ้าทอกะเหรี่ยง การทำเครื่องเงิน จักสาน

งานการฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ การปลูกหญ้าแฝก การผลิตปุ๋ยอินทรีย์ การปลูกป่า การบวชป่า การทำแนวกันไฟ ฯลฯ

โรงกลั่นพืชสมุนไพร เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่น่าสนใจในการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาหาความรู้

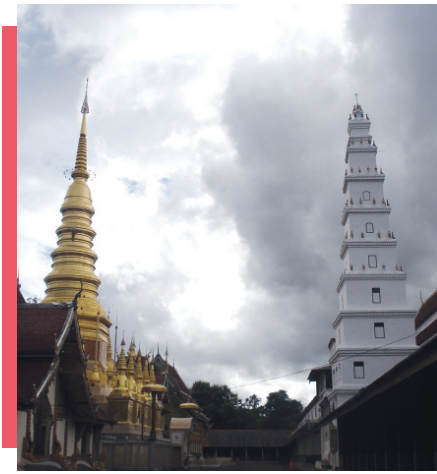

วัดพระบาทห้วยต้ม เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวพุทธ ภายในวัดมีสถาปัตยกรรม จิตรกรรม ฝาผนัง เล่าเรื่องประวัติพระนางจามเทวี ผู้สถาปนานครลำพูน เรือแม่ปะ (เรือหางแมงป่อง) จำลอง และศิลปวัตถุอื่น ๆ การพัฒนาของวัดเหตุผลสำคัญเกิดจากกะเหรี่ยง และชาวพุทธศรัทธาต่อครูบาชัยยะวงศาพัฒนา (พ.ศ. 2456 - 2543) เจ้าอาวาสวัดพระพุทธบาทห้วยต้ม

ซึ่งดำเนินการก่อสร้างโดยครูบาชัยยะวงศาพัฒนา ผู้ศรัทธาพร้อมสานุศิษย์ก่อสร้างในระหว่าง พ.ศ. 2538-2543

ทรัพยากรการท่องเที่ยวภายในศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม ผนวกกับวัดพระพุทธบาทห้วยต้ม พระมหาธาตุเจดีย์ศรีวิชัย ชีวิตวัฒนธรรมของกะเหรี่ยงโปว์ ซึ่งตั้งหมู่บ้านอยู่รอบ ๆ บริเวณวัด องค์ประกอบอย่างลงตัวดังกล่าวแล้วทำให้ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในพื้นที่รับผิดชอบของโครงการหลวง แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการผูกโยงของกิจกรรมที่สัมพันธ์กับกงล้อของประวัติศาสตร์ ชีวิต วัฒนธรรม และศิลปวัฒนธรรม

ห้ามนำอาหารที่เป็นเนื้อสัตว์
และสิ่งผิดมมา
สำเร็จรวมสถานที่ศักดิ์สิทธิ์
ของวัดพระพุทธบาทห้วยต้ม

การเดินทาง

จากเชียงใหม่ ใช้ทางหลวงหมายเลข 106 หรือหมายเลข 11 มุ่งสู่ลำพูน ผ่านอำเภอป่าซาง บ้านโฮ่ง เข้าสู่อำเภอลี้ เลี้ยวขวาเข้าสู่ถนนหมายเลข 1087 (ก่อนถึงกิโลเมตรที่ 47) ระยะทาง 7 กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายเข้าสู่ศูนย์ฯ ระยะทาง 1 กิโลเมตร รวมระยะทางจากเชียงใหม่ 160 กิโลเมตร ใช้เวลา 2.30 ชั่วโมง

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงพระบาทห้วยต้ม

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปังค่า

ที่ตั้ง : บ้านปังค่า ตำบลผาช้างน้อย อำเภอปง จังหวัดพะเยา 56110
โทรศัพท์ (054) 401023

ภูมิสังคม

ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปังค่า ก่อตั้งขึ้นปี พ.ศ. 2530 อยู่ในเขตเทือกเขาผีปันน้ำ ลักษณะภูมิประเทศประกอบด้วยภูเขาสลับซับซ้อน ในเขตพื้นที่ความสูงตั้งแต่ 800 - 1,500 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลางประชาชนในเขตพื้นที่สูงดังกล่าวแล้ว ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ เย้าหรือเมี่ยน ซึ่งอพยพจากมณฑลกวางตุ้ง กวางสี ตั้งแต่ พ.ศ. 2345 แล้วเข้าสู่สาธารณรัฐประชาชนลาว ประมาณ พ.ศ. 2414 การทำไร่เลื่อนลอยในอดีตทำให้เกิดการย้ายถิ่นฐานเพื่อแสวงหาแหล่งทำกินที่อุดมสมบูรณ์กว่า ประกอบกับฝ่ายไทยต้องการให้เป็นกองกำลังในการรักษาแผ่นดินเขตเมืองน่าน จึงทำให้ชนเผ่าเมี่ยนอพยพเข้าสู่เขตดอยภูแล ดอยวาว ดอยผาช้าง ดอยภูลังกา ดอยผาแดง เขตติดต่อระหว่างเชียงคำกับเชียงของมากยิ่งขึ้น

นอกจากกลุ่มชาติพันธุ์เย้าแล้ว กลุ่มชาติพันธุ์ม้งก็ได้อพยพเข้ามาอยู่ในเขตพื้นที่เหล่านี้ด้วยเพื่อทำไร่เลื่อนลอยในอดีต

ในระหว่าง พ.ศ. 2510 - 2525 ดินแดนในเขตอำเภอเชียงคำ อำเภอปง อำเภอเชียงม่วน อำเภอเวียงแก่น ฯลฯ มีปัญหาเกี่ยวกับผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ การพัฒนาจึงเต็มไปด้วยความยากลำบาก และอันตราย

ใน พ.ศ. 2529 กรมพัฒนาที่ดินได้มาพัฒนาพื้นที่ให้ราษฎรทำกิน พ.ศ. 2545 สร้างถนนถึงทางแยกเข้าสู่ศูนย์ฯ พ.ศ. 2548 สร้างถนน พ.ย. 4020 ต่อจากทางแยกผ่านศูนย์ฯ ถึงวนอุทยานภูลังกา ระยะทาง 7 กิโลเมตร

ทรัพยากรการท่องเที่ยว

ภายในศูนย์ฯ มีแปลงไม้ดอกไม้ประดับ ได้แก่ ขิงแดง ขิงชมพู เฟินเขากวาง เฟินหนัง แกงการูพอร์ ลิวคาเดนดรอน ฟิโลเดนดรอน ซันนาดู ไม้กระถาง

พืชผัก ได้แก่ ผักกาดหอมห่อ โอ๊คลีฟเขียว โอ๊คลีฟแดง บัตตาเวียเขียว บัตตาเวียแดง แรดิชิโอ

ไม้ผล ได้แก่ อะโวกาโด มะม่วง พลับ มะคาเดเมียร์นัท ส้มโนรีตะ เลมอน

นอกจากนี้ยังมีแปลงปลูกสมุนไพร โรงเรือนวานิลลา สมุนไพรเหล่านี้นำไปสกัดน้ำมันเพื่อทำเป็นผลผลิตแปรรูปต่อไป

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง และเย้า ในเขตพื้นที่ศูนย์ฯ ก็เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะทั้งสองชนเผ่าต่างก็มีเอกลักษณ์ และยังคงรักษาประเพณีของตนเองไว้ งานประเพณีที่น่าสนใจอย่างยิ่ง คือ งานปีใหม่ของม้ง และเย้า ซึ่งมีกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เป่าแคน โยนลูกช่วง เล่นลูกข่าง การจัดพิธีสู่ขวัญ ฯลฯ ทั้งสองกลุ่มชาติพันธุ์จะแต่งกายชุดประจำเผ่า พร้อมกับเครื่องประดับอย่างงดงามที่สุดในรอบปี

วนอุทยานแห่งชาติภูลังกา อยู่ห่างจากศูนย์ประมาณ 3 กิโลเมตร เป็นสถานที่ศึกษาธรรมชาติ และพักผ่อนได้อย่างดียิ่ง ภายในเขตวนอุทยานประกอบด้วยพันธุ์ไม้หายาก ว่าน กล้วยไม้ป่า พืชสมุนไพร สวนพันธุ์ไม้มงคล 76 จังหวัด พันธุ์ไม้ประจำวันเกิด ห้องบรรยายความรู้ จุดชมวิวทะเลหมอก และจุดชมวิวดวงอาทิตย์ตก

พื้นที่วนอุทยานมีประมาณ 7,800 ไร่ วนอุทยานบริการที่พัก และลานกางเต็นท์ในฤดูหนาว และเวลากลางคืนของทุกฤดูกาล อากาศหนาวเย็น

สิ่งอำนวยความสะดวก

ศูนย์ฯ มีบ้านพักบนเนินกลมกลืนกับการจัดภูมิทัศน์ในเขตเนินเขา นอกจากนี้ยังมีลานกางเต็นท์ การจัดหาอาหารต้องจองล่วงหน้า

การเดินทาง

เริ่มต้นจากอำเภอเมืองเชียงใหม่ หรืออำเภอเมืองพะเยาก็ได้ ถ้าเริ่มจากพะเยา ไปยังอำเภอดอกคำใต้ เข้าสู่ถนนหมายเลข 1021 ผ่านอำเภอจุน (จากสี่แยกแม่ต๋ำ - อำเภอจุน 43 กิโลเมตร) เข้าสู่ถนน 1091 ลงมาทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ก่อนถึงโรงพยาบาลปง เลี้ยวไปตามถนน 1092 แล้วต่อด้วยหมายเลข 1148 ผ่านบ้านสิบสองปันนาประมาณ 2 กิโลเมตร เลี้ยวขวาเข้าสู่ถนน พ.ย. 4020 ประมาณ 5 กิโลเมตร ถึงศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปังค่า ผ่านศูนย์ฯ ไปอีกประมาณ 2 กิโลเมตร ถึงวนอุทยานแห่งชาติภูลังกา

แผนที่การเดินทางไป ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงปังค่า

